

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2011 – 2012

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται ΜΟΝΟ ηλεκτρονικά. Οι φοιτητές δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις μαθημάτων που δεν έχουν δηλώσει. Για περαιτέρω οδηγίες βλ. σχετικό έντυπο Γραμματείας του Τμήματος.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	7
- Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	7
- Εκπαίδευση	7
- Προπτυχιακές Σπουδές	8
- Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	9
- Εκπαιδευτικές εκδρομές	9
- Μεταπτυχιακές Σπουδές	9
- Εργαστήρια	9
- Μουσεία	10
- Βιβλιοθήκη	10
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	11
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	13
- Υποχρεωτικά μαθήματα	14
- Κατ' επιλογήν μαθήματα	15
- Συντομογραφίες	15
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	17
- Υποχρεωτικά μαθήματα	18
- Κατ' επιλογήν μαθήματα	19
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ	20

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	21
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	22
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	23
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	24
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	32
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	38
Δ. Τομέας Λαογραφίας	46
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	51
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	52
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	59
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	65
Δ. Τομέας Λαογραφίας	75
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	80

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, την ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγούμενων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σκοπό του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/B1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή κατατμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

Α. Φιλολογίας

Β. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις Τομείς:

Α. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

Β. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχαιικών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στη Δημόσια και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην αρχαιολογική υπηρεσία, σε μουσεία και σε άλλους πολιτιστικούς φορείς, όπως επίσης και σε ερευνητικά κέντρα. Μπορούν επίσης να συνεχίσουν για μεταπτυχιακές σπουδές.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οχτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης:**

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας. Αφού γίνει η εγγραφή, ο φοιτητής παίρνει από τη Γραμματεία: την πανεπιστημιακή ταυτότητα, το δελτίο ειδικού εισιτηρίου και το βιβλιάριο υγειονομικής περιθάλψης.

Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: "Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και 2-3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Κάθε εβδομαδιαίο τρίωρο μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις διδακτικές μονάδες. Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει την 1^η Οκτωβρίου και λήγει στις 10 Ιανουαρίου του επομένου έτους. Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει στις 10 Φεβρουαρίου και λήγει στις 20 Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδος, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών (αγγλικά,

γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια-συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα (σχέδιο-φωτογραφία). Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιτόπιες έρευνες, επισιπέσεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών κ.λπ.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS):

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 240.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες. Στα μαθήματα «Εισαγωγή στη Φιλοσοφία», «Ιστορία της Φιλοσοφίας» και «Παιδαγωγικά» αναλογούν 4 πιστωτικές μονάδες και στις ξένες γλώσσες από 0,5 πιστωτικές μονάδες αντίστοιχα .

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ:

Η Π.Α. πραγματοποιείται επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων κλπ), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ:

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών είναι υποχρεωτική.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ:

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Μεσαιωνικών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Κοινωνία: Ιστορία - Λαϊκός Πολιτισμός»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ:

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651095113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651095156

ΜΟΥΣΕΙΑ:

Μουσείο Ειμαγείων και Αντιγράφων έργων της Αρχαίας Τέχνης.

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο (web:<http://folklore-museum.uoi.gr>)

Μουσείο Τυπογραφίας.

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ :

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιούτυπων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδικής Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσια, Ιωάννη Τσανάκα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό κανονισμό).

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης τα εξής αρχεία:

- α. Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάκαρη» (Τομέας Αρχαιολογίας).

β. Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΙΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες (Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων).

γ. Λαογραφικό αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας).

δ. Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας).

ε. Μουσικολογικό αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Τ Ο Υ Τ Μ Η Μ Α Τ Ο Σ

1. Πρόεδρος

2. **Γενική Συνέλευση.** Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ, εκπροσώπους των φοιτητών σε ποσοστό ίσο με το 50% και εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών σε ποσοστό ίσο με το 15% του αριθμού των μελών ΔΕΠ. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.ΔΙ.Π, ΕΤΕΠ, όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

3. **Διοικητικό Συμβούλιο.** Αποτελείται από τον πρόεδρο και τον αναπληρωτή πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.ΔΙ.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τους φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στεγάζεται στο μεταβατικό κτήριο της Διοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τους φοιτητές Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή από τις 10 π.μ. έως τις 1 μ.μ. (τηλ. 26510 97181, email: gramisar@cc.uoi.gr).

Πρυτανεία:

Πρύτανης, Τριαντάφυλλος Αλμπάνης

Αντιπρυτάνεις, Γεώργιος Καψάλης, Ισαάκ Λαγαρής, Βενετσάνος Μαυρέας

Κοσμητεία:

Κοσμήτορας, Αθανάσιος Αγγέλου

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας:

Πρόεδρος, Ιωάννης Λώλος

Αντιπρόεδρος, Μαρίνα Βρέλλη-Ζάχου

Γραμματέας, Ευφροσύνη Δημητρακοπούλου

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υπ.) (108 διδακτικές μονάδες)

α) Ιστορία – Λαογραφία (63 δ.μ)

Αρχαία Ελληνική Ιστορία	9
Ρωμαϊκή Ιστορία	6
Βυζαντινή Ιστορία	9
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	12
Βαλκανική Ιστορία	6
Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	9
Λαογραφία	9
Επιγραφική	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 63

β) Αρχαιολογία (18 δ.μ)

Προϊστορική Αρχαιολογία	3
Κλασική Αρχαιολογία	3
Βυζαντινή Αρχαιολογία	3
Ιστορία της Τέχνης	3
Και από τα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα κατά την προτίμηση του φοιτητή	6
Σύνολο δ.μ	<hr/> 18

γ) Μαθήματα άλλων Τμημάτων (27 δ.μ)

Αρχαία Ελληνικά	9
Μεσαιωνική Ελληνική Φιλολογία	3
Νέα Ελληνική Φιλολογία	6
Φιλοσοφία	3
Λατινικά	3
Παιδαγωγικά	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 27

2. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Επ. Υπ.) (36 δ.μ)*

<i>A' ομάδα:</i> Μαθήματα των Τομέων Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας, 15 Νεότερης Ιστορίας και Λαογραφίας (Ιστορία, Επιγραφική, Λαογραφία)	
<i>B' ομάδα:</i> Κλασική Φιλολογία (Αρχαία Ελληνικά, Λατινικά), Νεοελληνική και Μεσαιωνική Φιλολογία, Γλωσσολογία	9
<i>Γ' ομάδα:</i>	
1. Αρχαιολογία (Φιλοσοφία, Ψυχολογία και Παιδαγωγικά από το 9 Φ.Π.Ψ.)*	
2. Μαθήματα άλλων Σχολών**	3
Σύνολο δ.μ.	<hr/> 36
Ξένη Γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά	12
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ δ.μ.	<hr/> 156

* Ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει ελεύθερα τα μαθήματα της Α' και Β' ομάδας. Στα μαθήματα της Γ' ομάδας δεν μπορεί να παρακολουθήσει πάνω από μια φορά τον ίδιο διδάσκοντα των άλλων Τμημάτων. Με απόφαση της υπ' αριθμόν 327/12-5-2010 Γ. Σ. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας συνιστάται προσωρινά στους φοιτητές να μην επιλέγουν μαθήματα από το Φ.Π.Ψ., προς αποφυγή προβλημάτων σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων και μέχρι να λυθούν ζητήματα σχετικά με το πιστοποιητικό παιδαγωγικής επάρκειας.

** Γίνεται σύσταση για το μάθημα της Πληροφορικής.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Επ. Υπ.	=	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό
ΙΑ	=	Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Ιστ	=	Ιστορική Κατεύθυνση
Πτ	=	Επί πτυχίω
ΠΤΔΕ	=	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Σ	=	Σεμινάριο
Υπ.	=	Υποχρεωτικό
Φ	=	Τμήμα Φιλολογίας
ΦΠΨ	=	Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
δ.μ.	=	διδακτικές μονάδες

* Τα μαθήματα που έχουν αστερίσκο (*) δεν διδάσκονται για το αναφερόμενο εξάμηνο είτε λόγω εκπαιδευτικής ή άλλης μορφής άδειας του διδάσκοντος, είτε λόγω πρόσθετων διοικητικών καθηκόντων είτε λόγω διδασκαλίας σε μεταπτυχιακά σεμινάρια του Τμήματος.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υπ.) (108 διδακτικές μονάδες)

α) Αρχαιολογία (63 δ.μ.)

Προϊστορική Αρχαιολογία	15
Κλασική Αρχαιολογία (ή Ρωμαϊκή)	18
Βυζαντινή Αρχαιολογία (ή Μεταβυζαντινή)	18
Ιστορία της Τέχνης	12
Σύνολο δ.μ	<hr/> 63

β) Ιστορία – Λαογραφία (24 δ.μ)

Αρχαία Ελληνική Ιστορία	3
Ρωμαϊκή Ιστορία	3
Βυζαντινή Ιστορία	3
Νεότερη Ελληνική Ιστορία	3
Ευρωπαϊκή Ιστορία	3
Βαλκανική Ιστορία	3
Λαογραφία	3
Επιγραφική	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 24

γ) Μαθήματα άλλων Τμημάτων (24 δ.μ)

Αρχαία Ελληνικά	9
Μεσαιωνική Ελληνική Φιλολογία ή Νέα Ελληνική Φιλολογία	6
Φιλοσοφία	3
Λατινικά	3
Παιδαγωγικά	3
Σύνολο δ.μ	<hr/> 24

3. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Επ. Υπ.) (33 δ.μ.)*

<i>A' ομάδα:</i> μαθήματα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	12
<i>B' ομάδα:</i> μαθήματα Κλασικής Φιλολογίας (Αρχαία ή Λατινικά)	6
<i>Γ' ομάδα:</i> μαθήματα Ιστορίας, Επιγραφικής, Λαογραφίας, Νεοελληνικής Φιλολογίας και Γλωσσολογίας, Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας και Παιδαγωγικών από το Φ.Π.Ψ.*.	12
<i>Μαθήματα άλλων Σχολών**</i>	3
Σύνολο δ.μ.	<hr/> 33
Ξένη Γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά	12
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ δ.μ.	<hr/> 156

* Ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει ελεύθερα τα μαθήματα της Α' και Β' ομάδας. Στα μαθήματα της Γ' ομάδας δεν μπορεί να παρακολουθήσει πάνω από μια φορά τον ίδιο διδάσκοντα των άλλων Τμημάτων. Με απόφαση της υπ' αριθμόν 327/12-5-2010 Γ. Σ. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας συνιστάται προσωρινά στους φοιτητές να μην επιλέγουν μαθήματα από το Φ.Π.Ψ., προς αποφυγή προβλημάτων σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων και μέχρι να λυθούν ζητήματα σχετικά με το πιστοποιητικό παιδαγωγικής επάρκειας.

** Γίνεται σύσταση για το μάθημα της Πληροφορικής.

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά
8. Ξένη Γλώσσα

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά
8. Ξένη γλώσσα

**Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή
Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Β'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Β'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Εισαγωγή στην Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
6. Επιλογή από ομάδα Β'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Β'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Γ'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
131	Ιστορία των θεσμών της Αρχαίας Σπάρτης	Ζ. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ	Ε' (Υπ.), Φιλ.
151	Ο Ηρόδοτος και η Σπάρτη	Ζ. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Α' (Υπ.)
143	Η ελληνική «πόλις» (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
154	Επιγραφές Ηπείρου	Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
160	Δημόσιες επιγραφές από το χώρο του Αιγαίου	Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
1728	Κοινωνικοί θεσμοί και πολιτικές δομές στο πλαίσιο της ρωμαϊκότητας	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.)
200	Γάιος Ιούλιος Καίσαρ (102/100-44 π.Χ.)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
257	Κάστρα Πελοποννήσου	Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
211	Η αυτοκρατορία της Νίκαιας (1204 - 1261)	Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
258	Η Βυζαντινή Κύπρος (Σ)	Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	(ΕΥ) Ε', Ζ', Πτυχίο
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
302	Η Βυζαντινή Ιταλία	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε', Ζ', Πτ.

	(Εκπαιδευτική Εκδρομή)		(Σ), (Επ. Υπ.) και Φιλολογίας
292	Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές σπουδές	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
296	Η ελληνική διανόηση στον αραβικό πολιτισμό	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
204	Η μέση βυζαντινή περίοδος Α' (610-843)	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε' (Υπ.), Φιλ.
300	Βυζάντιο και πρώτη Σταυροφορία	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
313	Βαλκανική Ιστοριογραφία (19 ^{ος} αι.)	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	Γ' (Υπ.)
348	Συγκρότηση κρατών στη Βαλκανική χερσόνησο στο Μεσαίωνα	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Εάν δεν προσληφθεί διδάσκων του ν. 407/80 θα διδαχθεί από Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Α' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 131 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

(Ζ. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ)

Το πολίτευμα της Σπάρτης. Η μεγάλη ρήτρα. Οι βασιλείς. Η γερουσία και οι έφοροι. Η απέλλα. Οι κοινωνικές ομάδες. Η διδασκαλία γίνεται με βάση τις πηγές και κυρίως την «Λακεδαιμονίων Πολιτεία» του Ξενοφώντος και το βίο του Πλουτάρχου «Λυκούργος».

ΙΑΕ 151 Ο ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΚΑΙ Η ΣΠΑΡΤΗ (Σ)

(Ζ. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ)

Στο σεμινάριο θα εξετασθούν και θα συζητηθούν θέματα που σχετίζονται τόσο με τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς της Αρχαίας Σπάρτης όσο και με κάποιες πολιτικές προσωπικότητες της.

Πηγή μας θα αποτελέσει ο Αλικαρνασσεάς ιστοριογράφος Ηρόδοτος. Το σεμινάριο απευθύνεται σε μικρό αριθμό φοιτητών. Οι φοιτητές θα πρέπει, πριν δηλώσουν το μάθημα, να έρθουν σε συνεννόηση με την διδάσκουσα.

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την κάθοδο των Πρωτοελλήνων μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου. Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων – κρατών). Παράλληλα θα παρουσιασθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές) και θα συζητηθούν οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους.

ΙΑΕ 143 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ «ΠΟΛΙΣ»

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά στις μορφές των ελληνικών πολιτευμάτων, που ακολούθησαν της παραδοσιακής βασιλείας: η αριστοκρατία, η ολιγαρχία, η τυραννία, η δημοκρατία (από την εγκαθίδρυσή της έως την εφαρμογή της ριζοσπαστικής αθηναϊκής δημοκρατίας του 5^{ου} αι. π.Χ.) θα συζητηθούν διεξοδικά υπό το πρίσμα των ιστορικών συνθηκών και του κοινωνικο-οικονομικού υποβάθρου, στα πλαίσια των οποίων αναπτύχθηκαν. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην εξέλιξη των θεσμών και την λειτουργία τους, στις αλλοιώσεις που υπέστησαν, αλλά και στην επιβίωση ορισμένων παλαιότερων στοιχείων στο δημοκρατικό πολίτευμα.

Εργασίες προαιρετικές.

Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

Εκπαιδευτική εκδρομή.

ΕΠΙ 154 ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

α) Επισκόπηση της ιστορίας της Ηπείρου από την προϊστορική περίοδο έως την κατάκτηση από τους Ρωμαίους με ιδιαίτερη έμφαση στην εξέλιξη των πολιτικών και στρατιωτικών θεσμών από το βασίλειο των Μολοσσών και την Συμμαχία των Ηπειρωτών έως το κοινό των Ηπειρωτών και τα άλλα κοινά της ίδιας περιόδου. β) Οι επιγραφές που μελετώνται είναι σχετικές με τον δημόσιο και ιδιωτικό βίο κυρίως των ηπειρωτικών φύλων από την εποχή της βασιλείας έως και την αυτοκρατορική περίοδο. Αποτελούν την αφετηρία σχολιασμού ποικίλων ιστορικών (γεγονότων και θεσμών), θρησκευτικών, κοινωνικών καθώς επίσης γλωσσολογικών και ανθρωπωνυμικών θεμάτων. γ) Μελέτη εκτύπων.

Από εφέτος θα επαναλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία Μεθοδολογίας της έρευνας και μελέτης κάθε επιγραφής. Εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων οι επιγραφές αλλάζουν κάθε χρόνο.

ΕΠΙ 160 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

Με την πρόσφατη έκδοση νέων τόμων επιγραφών από τον ευρύτατο και ποικίλο αυτόν γεωγραφικό χώρο, νέο υλικό πλούσια τεκμηριωμένο προσφέρεται για έρευνα και μελέτη. Παρουσιάζεται σε γενικές γραμμές, κυρίως από ιστορικής και γλωσσικής άποψης, ο πολύμορφος κόσμος του Αιγαίου. Οι επιγραφές, από την αρχαϊκή έως και την ρωμαϊκή περίοδο, αναφέρονται σε διάφορες εκφάνσεις του δημόσιου βίου, όπως ιστορία και θεσμοί (εξορίες και επάνοδοι όχι μεμονωμένων πολιτών αλλά ολόκληρης μερίδας του πληθυσμού, επώνυμοι άρχοντες κλπ.), λατρεία, πολεμικό ναυτικό κλπ. Μελέτη εκτύπων. Θεωρητικές ασκήσεις.

Από εφέτος θα επαναλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία Μεθοδολογίας της έρευνας και μελέτης κάθε επιγραφής.

IPW 1728 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΟΤΗΤΑΣ

(Ι.ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Από την πατρωνεία μεταξύ πολιτών στην πατρωνεία μεταξύ κρατών. *Provocatio* και ρωμαϊκή πολιτεία: όψεις της προσωπικής *libertas*. Κοινωνική και οικονομική διαστρωμάτωση.

Κοινωνική διάκριση μέσω του ποινικού νόμου: *Honestiores* και *humiliores*.

IPW 200 ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ (102/100-44 Π.Χ.)

(Ι.ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η πολιτική και στρατιωτική σταδιοδρομία του Ιουλίου Καίσαρα. Από την ηγεσία των *populares* στην ισόβια δικτατορία. Οι θεσμικές επιλογές και μεταρρυθμίσεις του.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

IBY 257 ΚΑΣΤΡΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Σ)

(Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ)

Κάστρα μέσης και ύστερης Βυζαντινής περιόδου. Ιστορία, τοπογραφία, περιγραφή, κάστρα πόλεως, καθαρά φρούρια. Θέση κοντά σε δρόμους. Σχέση με το εδαφικό ανάγλυφο.

IBY 211 Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ (1204-1261)

(Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

Στο μάθημα γίνεται μία συστηματική και σε βάθος μελέτη της περιόδου 1204-1261. Εξετάζεται το μεγάλο θέμα της Δ' Σταυροφορίας και οι συνέπειές της στο βυζαντινό κόσμο. Μελετάται η σύσταση και η εξάπλωση της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας μέχρι την αποκατάσταση του 1261. Διερευνώνται θέματα σχετικά με την κοινωνία, την οικονομία, την πνευματική ανάπτυξη, την εσωτερική και εξωτερική πολιτική και την Εκκλησία.

Στο Φροντιστήριο του μαθήματος γίνεται μελέτη και ιστορική ανάλυση κειμένων των ιστορικών Νικήτα Χωνιάτη, Γεωργίου Αιροπολίτη, Γεωργίου Παχυμέρη και του χρονογράφου Θεοδώρου Σκουταριώτη κ.ά.

IBY 258 Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΥΠΡΟΣ (Σ)

(Κ.Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

Η ιστορία, η οικονομική ζωή και η ακμή του μοναχισμού και της τέχνης στη βυζαντινή αυτή επαρχία, που γνώρισε για τρεις αιώνες την ουδετερότητα μεταξύ του Βυζαντίου και των Αράβων, αποτελούν τα κύρια αντικείμενα του σεμιναριακού αυτού μαθήματος.

Οι φοιτητές παρακολουθούν ανελλιπώς τα μαθήματα και αναλαμβάνουν και παρουσιάζουν εργασίες, για τη σύνθεση των οποίων είναι αναγκαία η γνώση μιας ξένης γλώσσας.

Απαιτείται συνεννόηση με τον διδάσκοντα πριν από την επιλογή του μαθήματος.

IBY 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Ιστορία των βυζαντινών σπουδών. Γενική βιβλιογραφική ενημέρωση, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικές σειρές και εκδόσεις. Ιστορικό πλαίσιο της Βυζαντινής Ιστορίας. Πηγές και είδη τους. Η μετάβαση από την ύστερη Αρχαιότητα στους Βυζαντινούς χρόνους. Παρουσίαση των πολιτικών και πολιτειακών θεσμών. Βασικά στοιχεία διοικητικής οργάνωσης του Βυζαντίου. Γενική παρουσίαση της βυζαντινής κοινωνίας. Ο ρόλος του χριστιανισμού. Επιδράσεις και σχέσεις με άλλους λαούς. Σημαντικά γεγονότα σταθμοί στην ιστορία του Βυζαντινού Κράτους. Την τρίτη ώρα κάθε μαθήματος ιστορική προσέγγιση διαφορετικών κάθε φορά πηγών της βυζαντινής ιστορίας και ερμηνείας τους.

Προβλέπεται εκτός ημερών μαθημάτων επίσκεψη στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων και εκπαιδευτική εκδρομή στην Άρτα και στη Νικόπολη.

IBY 302 Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΤΑΛΙΑ (Σ)

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο συγκεκριμένο σεμινάριο θα γίνει διαπραγμάτευση διαφόρων θεμάτων που αφορούν στην οργάνωση της ζωής και της κοινωνικής δραστηριότητας καθώς επίσης και στους θεσμούς της Βυζαντινής Ιταλίας.

Στο τέλος του εξαμήνου οι φοιτητές θα παρουσιάσουν τις εργασίες τους. Σχεδιάζεται επίσης εκπαιδευτική εκδρομή στην Ιταλία που θα οργανώσει ο διδάσκων. Η εκπ. εκδρομή θα γίνει σε συνεργασία με το σεμινάριο της Αγγ. Σταυροπούλου "Ψηφιδωτά Παλαιοχριστιανικής περιόδου".

IBY 292 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Εισαγωγικές παρατηρήσεις – ορισμοί. Κέντρα ερεύνης - Ινστιτούτα. Εγκυκλοπαίδειες, εγχειρίδια, συλλογές κειμένων και επιστημονικά περιοδικά. Εργαλεία έρευνας και πηγές. Τομείς και πεδία ειδίκευσης. Αποσπάσματα από Άραβες ιστορικούς και γεωγράφους για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους. Ο «αραβικός Ελληνισμός» και η ανάπτυξη των ελληνοαραβικών σπουδών.

IBY 297 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΝΟΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΡΑΒΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα: Το ιστορικό πλαίσιο της μετάφρασης έργων της ελληνικής γραμματείας στα Αραβικά. Λόγοι και παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενασχόληση των Αράβων με έργα της ελληνικής διανόησης. Η δημιουργία του μεταφραστικού κινήματος. Πάτρωνες και μεταφραστικές περίοδοι. Ομαδοποιήσεις των μεταφράσεων και η τεχνική τους. Η σημασία και η επίδραση της ελληνικής διανόησης στην Ισλαμική σκέψη καθώς και στη διαμόρφωση των επιστημών στην αραβική γλώσσα. Παραδείγματα από έργα αραβόφωνων μουσουλμάνων στοχαστών.

IBY 204 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α' (610-843)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)(ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ)

Παρουσίαση της κρατικής οργάνωσης και διοίκησης του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο με παράλληλη αναφορά των σημαντικότερων πηγών (ιστοριογραφικών και μη). Γίνεται αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση, τη θρησκευτική πολιτική των βυζαντινών αυτοκρατόρων μέσω της μελέτης σχετικών πηγών.

IBY 300 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα διερευνηθούν οι σχέσεις Βυζαντινών και Σταυροφόρων και η εικόνα που διαμόρφωσαν οι μεν για τους δε, όπως αυτή προκύπτει από τις μαρτυρίες των πηγών, βυζαντινών και

δυτικών. Θα εξεταστεί ο ρόλος του Αλέξιου Α' Κομνηνού στην εκκίνηση της πρώτης σταυροφορίας και η σημασία του ρόλου του παπισμού, ενώ θα μελετηθούν οι σχέσεις του Αλέξιου και των Νορμανδών, καθώς και οι σχέσεις σταυροφόρων και παπικής εκκλησίας. Ακόμα θα αναζητηθεί η αρχή της προπαγάνδας στη Δύση εναντίον του Βυζαντίου και τα αίτια της βυζαντινής καχυποψίας για το ρόλο της παπικής εκκλησίας, καχυποψία που σιλήρυνε τη στάση των Βυζαντινών στον όψιμο δωδέκατο αιώνα και επιβεβαιώθηκε με τα γεγονότα της τέταρτης σταυροφορίας.

IBA 313 ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ (19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα αυτό προσεγγίζονται κριτικά, μέσα από κείμενα βαλκάνιων ιστορικών (Marin Drinov, Vuk Stefanović Karadžić, A. D. Xenopol, Sami και Naim Frasheri κ.ά.), τα βασικά ζητήματα των εθνικών ιστοριογραφιών καθενός βαλκανικού κράτους : η θεματική (γεγονοτολογική πολιτική, διπλωματική και στρατιωτική ιστορία), οι θεωρητικές αφετηρίες του Ιστορισμού (νομοτελειακή εξέλιξη του έθνους και οργάνωσή του σε κράτος) και η μέθοδος (ευρετική, κριτική πηγών).

Ειδικότερα, διερευνώνται η παραγωγή της ιστορικής γνώσης, η επαγγελματοποίηση του ιστορικού και η κοινωνική λειτουργία της Ιστορίας ως συστατικού του κυρίαρχου πολιτικού λόγου του κάθε κράτους. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται: α) στην ανάδειξη του (εθνικού) μεσαιωνικού παρελθόντος, β) στη θεσμοθέτηση της Ιστορίας ως ιδιαίτερου αντικειμένου έρευνας στα νεοσυσταθέντα κρατικά Ιδρύματα (Ακαδημία, Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, Κρατικά Αρχεία) και διδασκαλίας στην υποχρεωτική Δημοτική και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και γ) στη διάχυση της ιστορικής γνώσης σε ευρύτερα στρώματα μέσω εγκεκριμένων σχολικών εγχειριδίων, ιστορικών μονογραφιών, ημερήσιου/ περιοδικού τύπου, εθνικών/ τοπικών επετείων κ.λπ.. Οι παραπάνω όροι παραγωγής της ιστορικής γνώσης στα βαλκανικά κράτη εντάσσονται στο γενικότερο δυτικοευρωπαϊκό πολιτικο-ιδεολογικό πλαίσιο, με βάση τα σπουδαιότερα παραδείγματα, όπως π.χ. J. G. Herder, *Ιδέες για τη φιλοσοφία της Ιστορίας της ανθρωπότητας*, 1791 και Ernest Renan, *Τί είναι έθνος* ; , 11 Μαρτίου 1882, www.hist-arch.uoi.gr/prosopiko/constan/nation.pdf.

ΙΒΑ 348 ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΡΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟ ΣΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Η πολιτική οργάνωση της Βαλκανικής χερσονήσου στο Μεσαίωνα –αρχής γενομένης με το Α' Βουλγαρικό κράτος (681) και το κράτος του Σαμουήλ και κυρίως, από το τέλος του 12^{ου} αιώνα, το κράτος των Ασενίδων ή Β' Βουλγαρικό κράτος και το Σερβικό κράτος των Νεμανίδων– αποτελεί ένα από τα κυριότερα ζητήματα της Βαλκανικής Ιστορίας, καθώς, στην άλλοτε βυζαντινή επικράτεια, αναδύονται νέα δημογραφικά μίγματα, εγκαινιάζονται νέα κέντρα εξουσίας και αναδιοργανώνονται οι κοινωνικές σχέσεις και οι γεωπολιτικές ισορροπίες τόσο στο εσωτερικό της Χερσονήσου όσο και ανάμεσα στη Βυζαντινή αυτοκρατορία και τους δυτικούς κρατικούς σχηματισμούς.

Ο εκχριστιανισμός των Βουλγάρων και των Σέρβων στο β' μισό του 9^{ου} αιώνα αποτελεί τομή στην παραπάνω διαδικασία. Οι ποικίλες αλλαγές που προκύπτουν έκτοτε στα –χριστιανικά πλέον– κράτη της Χερσονήσου αποτυπώνονται πολλαπλά στο γεωγραφικό χώρο και στην πολιτική ιδεολογία (πρωτεύουσες, εκκλησιαστικά κέντρα, Βυζαντινής και δυτικές επιρροές κυρίως από τον 9^ο αιώνα, ζώνες οικονομικής δράσης των Δυτικών από τον 11^ο αιώνα κ.λπ.). Τα βασικά αυτά ζητήματα προσεγγίζονται μέσα από ποικίλες κειμενικές και αρχαιολογικές πηγές.

ΙΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}–15^{ος} αι.)

(Εάν δεν προσληφθεί διδάσκων του ν. 407/80 θα διδαχθεί από Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα.

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ▪**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜ.
ΙΝΕ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
354	Ιστορία των γυναικών στην Ελλάδα, 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
379	Ιστορική δημογραφία του Ελληνικού χώρου (15ος - 19ος αι.)	Κ. ΚΟΜΗΣ	Ε', Ζ', Πτυχίο (Επ. Υπ.)
♦	Οθωμανική ιστορία	Διδάσκων/ουσα με Π.Δ. 407/80	
393	Ιστορία του ελληνικού κράτους: κοινωνία, οικονομία, πολιτική 1830-1920	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	Γ' (Υπ.)
401	Κατοχή-Αντίσταση-Εμφύλιος Πόλεμος: Ελληνική Ιστορία, 1941-1949	Α. Δ. ΣΦΗΚΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
404	Ο ελληνικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας Ι: (15 ^{ος} – 17 ^{ος} αι.)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
429	Η περίοδος του ιμπεριαλισμού και της αποικιοκρατίας	Λ. ΦΛΙΓΤΟΥΡΗΣ, ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
430	Προβλήματα και απόψεις γύρω από τις επαναστάσεις τον 19ο αι.	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
444	Η Ευρώπη του 20 ^{ου} αιώνα	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	Γ' (Υπ.)

▪ Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών: «Νεότερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός».

♦ Ο τίτλος και το περιεχόμενο του μαθήματος θα ορισθούν από το διδάσκοντα πριν από την έναρξη του εξαμήνου.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

INE 354 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 19^{0Σ} – 20^{0Σ} ΑΙΩΝΑΣ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Το μάθημα εισάγει στην ιστοριογραφία αναλύοντας το πως η ιστορία των γυναικών διαμορφώθηκε ως διακριτός κλάδος της σύγχρονης κοινωνικής ιστορίας διεθνώς. Με ειδική αναφορά στην Ελλάδα, παρουσιάζεται η ιστορία των γυναικών στην σύγχρονη Ελλάδα. Εξετάζονται ειδικότερα ζητήματα όπως: η εκπαίδευση των γυναικών και οι διαφοροποιημένοι στόχοι της, η εργασία των γυναικών και οι διακρίσεις τις οποίες υφίστανται σε όλους τους εργασιακούς χώρους (στο χωράφι, στο εργοστάσιο, στις υπηρεσίες), οι κοινωνικοί καταμερισμοί, η σταδιακή συγκρότηση της φεμινιστικής συνείδησης και του γυναικείου κινήματος, το αίτημα για την απόκτηση πολιτικών δικαιωμάτων και η ενσωμάτωση των γυναικών στο ελληνικό πολιτικό σύστημα, η υιοθέτηση από το κράτος μιας κοινωνικής πολιτικής που βασίζεται σε διακρίσεις φύλου.

INE 355 ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ. ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ-ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ-ΕΜΠΟΡΙΟ. (Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

α) Κοινότητες: Ο θεσμός των κοινοτήτων κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Προνόμια, αυτονομία και αυτοδιοίκησή τους. Κατανομή και είσπραξη φόρων. β) Συντεχνίες: Εμφάνιση, άνθηση και παρακμή του συντεχνιακού συστήματος. Οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και θρησκευτικές δραστηριότητες των συντεχνιών. γ). Εμπόριο: Οργάνωση και διεξαγωγή του εμπορίου. Τρόποι διευκόλυνσής του. Εμπορική συντροφία, καταστιχογραφία, ασφάλεια και πρόβλεψη. Χαρτογράφηση των σημαντικότερων εμπορικών κέντρων στον ελλαδικό χώρο και το εξωτερικό.

INE 379 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ (150Σ - 190Σ ΑΙ.) (Κ.ΚΟΜΗΣ)

Πηγές και μεθοδολογία ιστορικής δημογραφίας: απογραφές, υπομνήματα, περιηγητικά κείμενα, ληξιαρχικά βιβλία, οικιστικό δίκτυο, ύψος και διασπορά του πληθυσμού στο

χώρο. Παράγοντες μεταβολής του πληθυσμού: επιδημίες, λιμοί, πόλεμοι, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, μετανάστευση. Επιμέρους δημογραφικά χαρακτηριστικά: σύνθεση του πληθυσμού κατά φύλο και ηλικία, γαμηλιότητα, γεννητικότητα, θνησιμότητα.

ΙΝΕ 393 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, 1830-1920

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ερμηνεία της διάρθρωσης και εξέλιξης του ελληνικού κράτους από την ίδρυσή του ως τον πρώιμο 20^ο αιώνα. Ο όρος κράτος θα χρησιμοποιηθεί ως ένα κέντρο εστίασης ώστε να αναλυθούν οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και πολιτικές σταθερές και μεταβαλλόμενες δομές της ελληνικής πραγματικότητας. Θα μας απασχολήσουν θέματα όπως η Ναυτιλία, η Διασπορά, τα Κράτη (1750-1950), το Εθνικό Κράτος, η Εθνική Οικονομία και η Εθνική Πολιτική (1827-1863), το Κράτος, η Κοινωνία, η Οικονομία (1857-1890), Κράτος και Κοινωνικές Ιεραρχίες (1830-1955).

Επειδή ο ιστορικός χρόνος στους διάφορους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής δεν είναι ο ίδιος, τα χρονολογικά όρια (1830-1920) δεν μπορούν να είναι αυστηρά και αδιαπέραστα, αλλά θα προκύπτουν από τα, προς μελέτη, φαινόμενα.

Τέλος, στο μάθημα, θα επιχειρείται η σύγκριση της ελληνικής κοινωνίας με τις δυτικοευρωπαϊκές και τις βαλκανικές, όπου αυτό είναι δυνατό.

ΙΝΕ 401 ΚΑΤΟΧΗ-ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ-ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, 1941-1949

(Α. Δ. ΣΦΗΚΑΣ)

Μετά από μια εισαγωγική διερεύνηση των προβλημάτων περιοδολόγησης και ερμηνείας που παρουσιάζει η ελληνική ιστορία της δεκαετίας του '40, αναλυτικά εξετάζονται οι ακόλουθες ενότητες: Η ελληνική κοινωνία και οικονομία στη δεκαετία του '30. Ο πόλεμος και η τριπλή κατοχή: οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις. Η Αντίσταση: αίτια, οργανώσεις, στόχοι, συγκρούσεις. Η απελευθέρωση, οι Βρετανοί και τα Δεκεμβριανά. Από τη Συμφωνία της Βάρκιζας ως τις εκλογές και το δημοψήφισμα του 1946. Οι αστικές δυνάμεις, 1946-1947. ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Βρετανία, Γιουγκοσλαβία, 1946-1947. Το ΚΚΕ, 1946-1947. Η γενίκευση του εμφυλίου, 1947. Οι λεπτές εσωτερικές και

εξωτερικές ισορροπίες του 1948. Η ήττα του ΔΣΕ και η λήξη του εμφυλίου. Οι συνέπειες του εμφυλίου.

ΙΝΕ 404 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ Ι: (15⁰² – 17⁰² ΑΙ.) (Γ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Το μάθημα καλύπτει την περίοδο από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης ως το 1669, οπότε με την υποταγή της Κρήτης ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλου σχεδόν του ελλαδικού χώρου από τους Οθωμανούς. Στόχος του είναι η μελέτη των σημαντικών πολεμικών και πολιτικών γεγονότων αυτής της περιόδου, καθώς και των ζητημάτων που αφορούν στην εθνική, κοινωνικο-οικονομική, πνευματική και θρησκευτική συγκρότηση του Ελληνισμού: κατάκτηση των ελληνικών εδαφών, οθωμανική διοίκηση, θέση των χριστιανών στο οθωμανικό κράτος, στάση των Ελλήνων απέναντι στους κατακτητές-ιδεολογικά ρεύματα, γαιοκτησία, φορολογία, μετακινήσεις πληθυσμών, επιδημίες, εξισλαμισμοί, κοινότητες, εμπόριο, παιδεία, Ορθόδοξη Εκκλησία και προσηλυτιστική δράση της Καθολικής Εκκλησίας, σώματα κλεφτών και αρματολών, επαναστατικά κινήματα και Κρητικός πόλεμος.

ΙΕΠ 429 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ - ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Στο συγκεκριμένο μάθημα αρχικά γίνεται μια σύντομη αναδρομή στην αποικιακή εξάπλωση της Ευρώπης στον κόσμο από το 16^ο αιώνα ως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Η ισπανική και πορτογαλική εξάπλωση και η παρακμή τους, το ολλανδικό παράδειγμα, η ανάδυση νέων δυνάμεων και οι μορφές του αποικιακού ανταγωνισμού. Βασικό κορμό του μαθήματος αποτελεί η παρουσίαση των αποικιακών πολιτικών της Βρετανίας και της Γαλλίας κατά το 19^ο αιώνα, η ανάδυση νέων αποικιακών χωρών (Γερμανία, Ιταλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία) καθώς και οι τρόποι αποικιακής εξάπλωσης που η κάθε χώρα εφάρμοσε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτισμικές διαστάσεις του φαινομένου. Χρονολογικό όριο της εξέτασης είναι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η άνοδος του αντιαποικιακού μεταπολεμικού ρεύματος.

ΙΕΠ 430 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟ 19^ο ΑΙΩΝΑ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Οι ιδέες της γαλλικής Επανάστασης και η επίδρασή τους στις επαναστάσεις του 19^{ου} αι. Η «επανάσταση» στην Αγγλία (βιομηχανική), στο Βέλγιο, στην Πολωνία, στο Παρίσι, στη Λατινική Αμερική. Η κατάσταση στην Ευρώπη πριν από την περίοδο των επαναστατικών κινήσεων. Οι τύποι των επαναστάσεων. Η έννοια της εθνότητας και τα εθνικά κινήματα. Ανάλυση των απόψεων και των θεωριών για τις επαναστάσεις που έγιναν και γι' αυτές που δεν έγιναν. Συνέπειες των επαναστάσεων διεθνώς. Οι σοσιαλιστικές ιδέες και η επίδρασή τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία της εποχής.

ΙΕΠ 444 Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ 20^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Από τον Πρώτο παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η διαδοχή των περιόδων κρίσεων ή «καταστροφών» και των περιόδων οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικών μεταβολών δεν εμποδίζει τον ιστορικό, αρκετά χρόνια μετά το χρονολογικό τέλος του αιώνα να αντιμετωπίσει τα γεγονότα του 20ου αιώνα με τη λογική της σύγκρουσης των δύο συστημάτων, του «καπιταλισμού» και του «σοσιαλισμού». Κρατώντας το γενικό αυτό πλαίσιο και παρακολουθώντας τη διαδοχή των γεγονότων, εξετάζονται θεματικές ενότητες όπως ο πόλεμος, η πτώση του φιλελευθερισμού, η οικονομική κρίση, η άνοδος του ναζισμού, οι επιχειρήσεις, το κοινωνικό κράτος, η αποαποικιοποίηση, η κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων, ο εθνικισμός και η συγκρότηση της Ευρώπης.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ (επίθετο από Α έως Μ) Γ. ΛΩΛΟΣ (επίθετο από Ν έως Ω)	Α' (Υ)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	Γ' (Υ)
550	Κρητομυκηναϊκή θρησκεία	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
567	Κρητομυκηναϊκή μικροτεχνία	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100-31 π.Χ.)	Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ	Α' (Υ)
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ	Γ' (Υ)
626	Αρχιτεκτονικά γλυπτά της αρχαϊκής Περιόδου	Β. ΠΑΠΠΑ	Ε', Ζ', ΠΤ. Ιστ.-Αρχ/γίας (Επ.Υπ.)
682	Πλαστική	Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
684	Ταφικά μνημεία	Β. ΠΑΠΠΑ	Ε', Ζ', ΠΤ + Φιλολογίας (Επ.Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		

703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	A.MANTAS	Γ' (Υ)
750	Βυζαντινά εικονογραφημένα χειρόγραφα (γενική επισκόπηση)	A. MANTAS	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
INT	ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
816	Η Ευρωπαϊκή τέχνη από την Αναγέννηση έως και το Ροκοκό (15 ^{ος} –18 ^{ος} αι.)	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	Γ' (Υ)
810	Κείμενα και Εικόνες από τον 17 ^ο στον 19 ^ο αι.	A. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
821	Η ευρωπαϊκή τέχνη από την Art Nouveau μέχρι τον Μεσοπόλεμο	A. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
824	Θέματα από την ευρωπαϊκή τέχνη 4: Ο Ρέμπραντ και η τέχνη της εποχής του	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Α' ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ (Γ. ΛΩΛΟΣ - Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της έρευνας πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι με τις οποίες χρονολογούνται. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της Προϊστορικής Αρχαιολογίας, η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, ή η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ. (Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Συνοπτική παρουσίαση των αρχαιολογικών δεδομένων και προβλημάτων της Αιγαϊακής προϊστορικής αρχαιολογίας από την Παλαιολιθική μέχρι την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού.

ΑΠΡ 550 ΚΡΗΤΟΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ (Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στοιχεία για τη θρησκεία του μινωικού και του μυκηναϊκού κόσμου προσφέρουν η μικρογραφική και μνημειακή τέχνη, οι γραφές, τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα οικισμών, ανακτόρων και τάφων, και η σύγχρονη ερμηνεία της ανασκαφικής τους συνάφειας. Το μάθημα παρουσιάζει αναλυτικά τα δεδομένα αυτά, αναφέρεται στις σημαντικότερες απόψεις που έχουν εκφραστεί για τη θρησκεία στο προϊστορικό Αιγαίο, και συζητεί τα κριτήρια με τα οποία η έρευνα προσδιορίζει τις θρησκευτικές αντιλήψεις και τη λατρεία του θείου στους πολιτισμούς της Κρήτης, των Κυκλάδων και της Μυκηναϊκής Ελλάδας.

*Υποχρεωτική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

ΑΠΡ 567 ΚΡΗΤΟΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ (Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τις σφραγίδες, τα χρυσά σφραγιστικά δακτυλίδια, τα κοσμήματα, τα εξαρτήματα ένδυσης και κόμμωσης, καθώς και τα σύνεργα καλλιπλισμού που

χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ., εν ζωή και ως κτερίσματα. Παρουσιάζονται τα υλικά και οι τεχνικές κατασκευής των προϊόντων μικροτεχνίας, κυρίως όμως αναλύεται η εικονογραφία τους και σχολιάζεται η συμβολή τους στην κατανόηση των διοικητικών, θρησκευτικών, εθιμικών και κοσμητικών αντιλήψεων των κοινωνιών του Μινωικού και Μυκηναϊκού πολιτισμού.

*Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΑ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (1100 - 31 π.Χ.)

(Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει συνοπτική εισαγωγή στην ιστορία, τη μεθοδολογία και το περιεχόμενο της Κλασικής Αρχαιολογίας. Παράλληλα γίνεται επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από το 1100 έως το 31 π.Χ. Εξετάζονται οι κυριότερες μορφές ελληνικής τέχνης της Γεωμετρικής, της Αρχαϊκής, της Κλασικής και της Ελληνιστικής περιόδου, με συγκεκριμένα παραδείγματα από τον χώρο της αρχιτεκτονικής, της πλαστικής, της αγγειογραφίας, της μεταλλοτεχνίας, της ζωγραφικής και της μικροτεχνίας.

ΑΚΑ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρακολουθήσει την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής τέχνης στους πρώτους αιώνες των ιστορικών χρόνων που οριοθετούνται από το 1050 π.Χ. έως το 480 π.Χ. και είναι γνωστή στην έρευνα ως Γεωμετρική και Αρχαϊκή περίοδος.

Η θεώρηση της Γεωμετρικής και Αρχαϊκής Τέχνης γίνεται μέσα από τις τρεις βασικές κατηγορίες μνημείων, την αγγειογραφία, τη γλυπτική και την αρχιτεκτονική. Επισημαίνονται τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά της κάθε κατηγορίας μνημείων και κάθε έργου των δημιουργών της, ώστε να καταστεί σαφής η εικόνα της εξελικτικής πορείας της τέχνης των Γεωμετρικών και Αρχαϊκών χρόνων. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια η θεώρηση της τέχνης να δοθεί μέσα από τις ειδικές ιστορικές και κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που σφραγίζουν τη Γεωμετρική και την Αρχαϊκή περίοδο.

ΑΚΛ 626 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (Β. ΠΑΠΠΑ)

Τεχνοτροπική εξέταση και εικονογραφική ανάλυση των γλυπτικών συνθέσεων που απεικονίζονται στο γλυπτό διάκοσμο ναών και ναόσχημων οικοδομημάτων των αρχαϊκών χρόνων. Ανάλυση των κοινωνικών, πολιτικών και πνευματικών συνθηκών που οδήγησαν στην επιλογή της συγκεκριμένης παράστασης - αφήγησης και προτεινόμενες ερμηνείες.

ΑΚΛ 682 ΠΛΑΣΤΙΚΗ (Δ. ΠΛΑΝΤΖΟΣ)

Στο μάθημα παρακολουθούμε την ιστορική και αισθητική εξέλιξη της ελληνικής πλαστικής, από τις πρωιμότερες περιόδους της ελληνικής τέχνης των ιστορικών χρόνων (10^{ος}-9^{ος} αι. π.Χ.) έως τις αρχές της Ελληνιστικής περιόδου (330-300 π.Χ.). Καλύπτεται συστηματικά η τυπολογία, η εικονογραφία, και η τεχνοτροπία της ελληνικής πλαστικής κατά την Αρχαϊκή και την Κλασική περίοδο και γίνεται εκτενής αναφορά στην ερμηνεία των έργων, τη θέση του γλύπτη στην αρχαία ελληνική κοινωνία, καθώς και το ρόλο του γλυπτού στην κοινωνική, πολιτική, και κοινωνική ζωή στην αρχαία Ελλάδα.

ΑΚΛ 684 ΤΑΦΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ (Β. ΠΑΠΠΑ)

Εξετάζεται η μορφή των τάφων και των υπέργειων ταφικών μνημείων και σημάτων από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους ως και την κλασική περίοδο. Συνεξετάζονται οι γραπτές μαρτυρίες και τα αρχαιολογικά κατάλοιπα που μαρτυρούν για τα τελετουργικά ταφικά έθιμα και τις κοινωνικές συνθήκες που τα δημιούργησαν.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (ΜΑΝΤΑΣ)

Στόχος του μαθήματος είναι να εξεταστούν οι αρχιτεκτονικοί τύποι των μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής περιόδου. Προηγείται μία γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής, ορολογία, υλικά, τεχνικές, δημιουργοί και παραγγελιοδότες μνημείων. Ακολουθεί μία γενική επισκόπηση της Πρωτοβυζαντινής, Μεσοβυζαντινής και Παλαιολόγιας αρχιτεκτονικής.

ABY 750 **ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)** (Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Το χειρόγραφο βιβλίο στην Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα: ύλη, σχήμα, σύνθεση, γραφή, συνθήκες παραγωγής. Εικονογράφηση του βιβλίου στην Αρχαιότητα - Εξέλιξη της εικονογράφησης: από το ειλητό στον κώδικα. Η εικονογράφηση-διακόσμηση του βιβλίου στο Βυζάντιο: τύποι, θέματα. Η εικονογράφηση στα πιο διαδεδομένα θρησκευτικά-λειτουργικά βιβλία: τετραευάγγελο, ευαγγελιστάριο, ψαλτήρι, Ομιλίες. Παρουσίαση κοσμικών και θρησκευτικών χειρογράφων από την παλαιοχριστιανική, μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή.

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 816 **Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΚΟΚΟ (15^{0Σ} -18^{0Σ} αι.)** (Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ)

Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιαστούν τα καλλιτεχνικά ρεύματα και οι καλλιτεχνικές τάσεις της Αναγέννησης, του Μανιερισμού, των κλασικιστικών τάσεων στη Γαλλία τον 17ο αιώνα, το Μπαρόκ και το Ροκοκό. Μετά από σύντομη εισαγωγή, για να ανιχνεύσουμε τις αφετηρίες της νεότερης ευρωπαϊκής τέχνης από τον Giotto και τον 14ο αι. στην Ιταλία, θα εξετάσουμε, μέσα από επιλεγμένα παραδείγματα έργων των κυριότερων εκπροσώπων και με την υποστήριξη της θεωρίας της τέχνης, τους παράγοντες διαμόρφωσης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε ρεύματος καθώς και τη σχέση τέχνης και κοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο της Αναγέννησης.

*Εκπαιδευτική εκδρομή.

INT 810 **ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 17⁰ ΣΤΟΝ 19⁰ ΑΙ.** (Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα αποσκοπεί στο να φωτίσει σημαντικές καλλιτεχνικές έννοιες της Νεότερης ευρωπαϊκής τέχνης, καθώς επίσης και τις ιστορικές τους μεταμορφώσεις μέσα από τη συνδυαστική μελέτη πρωτογενών γραπτών πηγών και σημαντικών ζωγραφικών εικόνων και γλυπτών. Το μάθημα αφενός θα δώσει μία καλειδοσκοπική επισκόπηση της ιστορίας της τέχνης επιλέγοντας προσεκτικά ανάμεσα σε μία σειρά από σημαντικούς καλλιτεχνικούς σταθμούς από τον 17^ο μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αι. (κλασικισμός, μπαρόκ, νεοκλασικισμός, ακαδημαϊσμός, ρομαντισμός, φυσιοκρατικά ρεύματα, ρεαλισμός, προ-ραφαηλιτισμός, ιμπρεσιονισμός, συμβολισμός και άλλους). Αφετέρου, θα επιδιώξει να ορίσει το ιστορικό εύρος, τη σχετικότητα αλλά και τον σημασιακό πλούτο τέτοιων σημαντικών καλλιτεχνικών

κατηγοριών, όπως «μίμηση», «ωραίο», «φύση», «υπέροχο», «γرافικό» και «γυροτέσικο» ή όρων όπως «πραγματικότητα», «έκφραση», «αίσθηση», «ζωή», «συγκίνηση», «ένταση», «απόλαυση» και «πόνος». Θα επιλεχθούν κείμενα που σχετίζονται όχι μόνο με τον κριτικό λόγο ή τη δημόσια πρόσληψη των εικόνων αλλά και άλλα σχετικά με την καλλιτεχνική εκπαίδευση των ζωγράφων στις ακαδημίες καθώς επίσης και κείμενα καλλιτεχνών για την εργασία τους, όπως μανιφέστα, αναμνήσεις, επιστολές.

INT 821 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ART NOUVEAU ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ (Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Εξέταση των εννοιών της μοντερνικότητας και του μοντερνισμού στη Νεότερη και σύγχρονη τέχνη. Αναλυτική εξέταση των Εξπρεσιονιστικών ρευμάτων, του Κυβισμού, του Ντανταϊσμού, της Ρώσικης Πρωτοπορίας και του Σουρεαλισμού μαζί με όλα τα πολύπλοκα καλλιτεχνικά φαινόμενα του μεσοπολέμου συμπεριλαμβανομένων των νεορεαλιστικών τάσεων και άλλων ριζοσπαστικών μορφών ρεαλισμού αυτή την περίοδο. Εδώ επίσης θα εξεταστεί και μία σειρά από εξελίξεις που αντιπροσωπεύουν μία ισχυρή καλλιτεχνική αντίδραση που εκδηλώθηκε αυτή τη περίοδο ενάντια στις πρωτοπορίες των αρχών του αιώνα και συμπεριλαμβάνει τις ευρύτερες συνεργασίες τέχνης και πολιτικής ισχύος στα δικτατορικά καθεστώτα της Ευρώπης –από τη φασιστική Ιταλία μέχρι τη Ναζιστική Γερμανία αλλά και συγκεντρωτικές πολιτιστικές τάσεις που εκδηλώνονται και αλλού. Αναφορές θα γίνουν και στην αμφιλεγόμενη κληρονομιά των ρευμάτων της πρωτοπορίας κατά τη μεταπολεμική περίοδο –σε αναβιώσεις, σιληρήνσεις και ανταρσίες στα μοντερνιστικά δόγματα που εκδηλώθηκαν στις πρώτες δεκαετίες μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

INT 824 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 4: Ο ΡΕΜΠΡΑΝΤ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ (Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ)

Εξετάζεται το ζωγραφικό και χαρακτηριστικό έργο του Ρέμπραντ διεξοδικά, υπό το φως της συνεχιζόμενης έρευνας (Rembrandt Research Project), σε σχέση με την εποχή του, την τέχνη του Μπαρόκ και τη θεωρία της τέχνης. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις αυτοπροσωπογραφίες του και στα λεγόμενα tronies στην πρόσληψη του έργου του καθώς και στη συμβολή του στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής τέχνης.

* Προφορική εξέταση και υποχρεωτική εργασία*Εκπαιδευτική εκδρομή.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Α' (Υπ.)
455	Υλικός πολιτισμός (18ος-20ός αιώνας)	Κ. ΜΠΑΔΑ	Γ' (Υπ.)
490	Παραδοσιακή Λαϊκή Τέχνη: Τα έργα των χεριών	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Γ' (Υπ.)
462	Λαϊκή Λογοτεχνία και Προφορική Παράδοση: παραδοσιακές και σύγχρονες μορφές λαϊκού αφηγηματικού λόγου	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ - Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Γενική αναδρομή στις ιστορικές καταβολές της Επιστήμης της Λαογραφίας στο πλαίσιο μιας προβληματικής για την ιστορικότητα των επιστημών. Εκτενής αναφορά στους προσανατολισμούς της ελληνικής Λαογραφίας σε σχέση με το γενικότερο ιδεολογικό κλίμα και τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε. Θεματολογία της Λαογραφίας. Κριτική προσέγγιση των κυρίαρχων "σχολών σιέφης" με έμφαση στις εφαρμογές τους. Αναφορά στις σύγχρονες τάσεις και προοπτικές της Λαογραφίας.

ΛΑΟ 455 ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (18ος - 20ός αιώνας)

(Κ. ΜΠΑΔΑ)

Μετά από μια συνοπτική Εισαγωγή για την επιστήμη της Ελληνικής Λαογραφίας προσεγγίζεται η έννοια και το περιεχόμενο του αντικειμένου της. Δίνονται οι διάφορες θεωρητικές και οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις για το λαϊκό πολιτισμό και για τον κοινωνικό του φορέα. Συζητούνται και αξιολογούνται οι διαφορετικές προσεγγίσεις για το αντικείμενο της υλικής ζωής (π.χ. η εθνογραφική προσέγγιση, λαογραφική, ιστορική, ανθρωπολογική κ.λπ.) και προτείνεται μία διεπιστημονική προσέγγιση του θέματος που στηρίζεται στη θεωρητική άποψη ότι δε διαμορφώνεται ξεχωριστά η ιστορία του υλικού πολιτισμού και η ιστορία της κοινωνικής και συλλογικής συνείδησης. Με αυτήν την προσέγγιση προωθείται α) η γνώση της ιστορίας της υλικής ζωής και της καθημερινότητας και β) η ανίχνευση της γλώσσας των συμβόλων, αφού γίνει πρώτα κατανοητό ότι τα ίδια τα πράγματα (π.χ. η τροφή, η κατοικία, η ενδυμασία), τα εμπορεύματα, οι λέξεις και τα έθιμα στην κοινωνική τους "κυκλοφορία" δρουν και ως κοινωνικά σύμβολα (για την απόδοση π.χ. της κοινωνικής πραγματικότητας) και ως "διαμεσολαβητές" για τις ίδιες τις κοινωνικές σχέσεις. Στη συνέχεια και με αυτήν την οπτική προσεγγίζονται τα θέματα της διατροφής, της κατοικίας και της ενδυμασίας στην ελληνική παραδοσιακή κοινωνία (από τον 18ο κυρίως αιώνα).

ΛΑΟ 490 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

1. Εισαγωγικά. Λαϊκή και αστική τέχνη. Τέχνη-χειροτεχνία: ένα ψευδοπρόβλημα; Οικοτεχνία και επαγγελματική χειροτεχνία. Εργαστηριακή χειροτεχνία. Καλλιτεχνική βιοτεχνία. 2. Τα ιστορικά της ελληνικής λαϊκής τέχνης. Ο χώρος και ο χρόνος. Οι άνθρωποι

και τα έργα τους. Η “μύηση” στην επαγγελματική παράδοση. Οι μεγάλοι μάστορες. Οι πλανόδιοι τεχνίτες. 3. Η δημιουργία. Εργαλεία και προϊόντα. Η ποίηση και η “ποίηση” των έργων της λαϊκής τέχνης. Δουλειά και τέχνη. Πρακτικές ανάγκες - χρηστικές μορφές και καλλιτεχνική βούληση - αισθητικές λειτουργίες. Τα πρότυπα. Τα σύμβολα. Οι εμπνεύσεις. Οι επιδράσεις. Η τυπική επανάληψη των μορφών. Η δύναμη της “παράδοσης” και της ομάδας. Οι παραλλαγές. Το ζήτημα της πρωτοτυπίας. Επώνυμοι και άγνωστοι δημιουργοί. Οι αποδέκτες. Τρόποι ζωής. 4. Σήμερα: Η σπουδή της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης. Η επιστημονική έρευνα και το διασωστικό έργο από τα τέλη του 19ου αι. και εξής. Η συγκέντρωση, καταγραφή, φύλαξη, συντήρηση, έκθεση και προβολή των προϊόντων του παρελθόντος. Η οργάνωση λαογραφικών μουσείων. Τα “ωραία” και τα “άσχημα”. Η εξωράϊση, η εξιδανίκευση, η “έλξη της φτώχειας”. Η επιβίωση, το αυτόματο πέρασμα του χτες στο σήμερα. Η αναβίωση, το συνειδητό ξαναζωντάνεμα του παλιού. Η ένωση του παρελθόντος με το παρόν. 5. Μορφές λαϊκής τέχνης: Αρχιτεκτονική. Ξυλογλυπτική. Λιθογλυπτική. Ζωγραφική. Υφαντική. Κεντητική. Αργυροχοΐα.

* Το μάθημα γίνεται με προβολές φωτεινών διαφανειών και επισκέψεις σε δημόσιες και ιδιωτικές μουσειακές συλλογές. **Στους φοιτητές δίνεται Διάγραμμα της Ύλης, Βιβλιογραφία κατά θέμα και βοηθητικό Διδακτικό βιβλίο. ***Η συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα με γραπτές φροντιστηριακές εργασίες είναι προαιρετική.

ΛΑΟ 462 ΛΑΪΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ: ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΛΑΪΚΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ (Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Η λαϊκή λογοτεχνία εξετάζεται ως μέρος του ευρύτερου συνόλου της προφορικής παράδοσης. Το μάθημα παρουσιάζει την ποικιλότητα αυτού του πολιτισμικού φαινομένου, όσον αφορά παραδοσιακές του μορφές και όσον αφορά σύγχρονες εκφάνσεις του σε αστικά και διαδίκτυα περιβάλλοντα. Παράλληλα, αποτελεί μία εισαγωγή στις βασικές έννοιες και στα «είδη» της λαϊκής λογοτεχνίας, με τα υφολογικά χαρακτηριστικά, τις ειδικές ταξινομήσεις και τις επιτελεστικές και κοινωνικές τους λειτουργίες σε συνδυασμό με τους κύριους σταθμούς στις θεωρητικές προσεγγίσεις τους από τον 19^ο αιώνα έως σήμερα. Διερευνώνται συμπληρωματικές, βασικές, έννοιες για μία θεωρητική προσέγγιση της λαϊκής λογοτεχνίας, όπως αυτές του φανταστικού, των συμβόλων, και των κοινωνικών συμφραζομένων και στρατηγικών.

Ε Α Ρ Ι Ν Ο   Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την υποταγή της Αιγύπτου στους Ρωμαίους (404 – 30 π.Χ.)	Z. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ	Δ' (Υπ.), Ι-Α
115	Η Θηβαϊκή ηγεμονία και οι πρωταγωνιστές της	Z. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ	Η', Πτ. (Επ. Υπ.), Ι-Α.
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική	B. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Δ' (Υπ.), Στ', Η', Πτ.
161	Ιδιωτικές επιγραφές από το χώρο του Αιγαίου	B. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ	Στ', Η', (Ι-Α), (Επ.Υπ.), Η' (Φιλ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	I. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.)
203	Η Provincia Creta - Cyrenaica (από τη σύστασή της έως το τέλος του 2ου μ.Χ. αιώνα)	I. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
215	Παλαιολόγιοι χρόνοι (1261-1453)	K. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
261	Η άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453)	K. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	(Σ) Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.) (Ι-Α, Φιλ.)
263	Βυζάντιο και σχέσεις με Κεντρική Ασία και Κίνα	M. ΚΟΡΔΩΣΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
258*	Η οργάνωση της πολιτικής και στρατιωτικής διοίκησης του Βυζαντινού Κράτους	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Δ' (Υπ.) και όσοι το χρωστούν από το Δ' εξάμηνο

230	Τίτλοι και αξιώματα της Βυζαντινής αυλής	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.) και Φιλολογίας
291	Εισαγωγή στην Ιστορία των Αράβων	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
303	Το ιστοριογραφικό έργο του Tabari (θ. 923 μ.Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
205*	Η Μέση Βυζαντινή Περίοδος Β' (843 – 1204 μ.Χ.)	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Δ' (Υπ.) και όσοι το χρωστούν από το Δ' εξάμηνο
301	Ο Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος και η εποχή του	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Στ', Η', Πτ., (Σ), (Επ. Υπ.)
* Το Δ' εξάμηνο θα επιλέξει έναν από τους δυο διδάσκοντες			
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	Β' (Υπ.)
330	Ιστορική Γεωγραφία του Βαλκανικού χώρου το Μεσαίωνα	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ (404-30 π.Χ.)

(Ζ. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ)

Οι τριάκοντα τύραννοι και η αποκατάσταση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Η σπαρτιατική ηγεμονία ως την ειρήνη του Ανταλκίδα. Η δεύτερη αθηναϊκή συμμαχία και η Θηβαϊκή ηγεμονία. Ο Φίλιππος Β' της Μακεδονίας. Ο Μέγας Αλέξανδρος και η κατάκτηση της Ασίας. Το πρόβλημα της διαδοχής του Μ. Αλεξάνδρου. Οι πόλεμοι των διαδόχων και τα βασίλειά τους. Η επέταση και ο μετασχηματισμός του ελληνικού κόσμου. Ο πρώιμος ελληνιστικός πολιτισμός. Τα ελληνιστικά βασίλεια στην εποχή του Αντιγόνου Γονατά και του Δημητρίου Β'. Οι πρώτες επαφές των Ελληνιστικών κρατών με τους Ρωμαίους. Ο Ελληνικός κόσμος από τα τέλη του 2^{ου} αι. ως τη ναυμαχία του Ακτίου. Η διδασκαλία του μαθήματος γίνεται με βάση τις πηγές.

ΙΑΕ 115 Η ΘΗΒΑΪΚΗ ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΗΣ

(Ζ. ΠΑΠΑΣΤΥΛΟΥ-ΦΙΛΙΟΥ)

Μελέτη της Θηβαϊκής Ηγεμονίας, των μαχών (Λεύκτρων, Μαντινείας) καθώς και των ηγετικών μορφών του Επαμεινώνδα και Πελοπίδα. Η διδασκαλία γίνεται με βάση τις πηγές και κυρίως τα «Ελληνικά» του Ξενοφώντα, το Διόδωρο, το βίο του Πλουτάρχου «Πελοπίδας» και τους βίους του Κορνηλίου Νέπωτα «Επαμεινώνδας», «Πελοπίδας».

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

α) Σύντομη παρουσίαση της ιστορίας της Επιγραφικής και των σχέσεών της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. β) Κριτική παρουσίαση της βασικής βιβλιογραφίας. γ) Ανάλυση επιγραφών διαφόρων ειδών, εποχών και περιοχών από τεχνικής (φορέας, γραφή κλπ.), ιστορικής (γεγονότα και θεσμοί), γλωσσολογικής (ιδιώματα), ανθρωπωνυμικής κλπ. άποψης. γ) Θεωρητικές και πρακτικές ασκήσεις με έκτυπα. δ) Άσκηση σε επιγραφές στο μουσείο Ιωαννίνων (τρόπος ανάγνωσης των επιγραφών, έκτυπα κλπ.).

Οι επιγραφές αλλάζουν κάθε χρόνο.

ΕΠΙ 161 **ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**

(Β. ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ)

α) Παρουσιάζεται συνοπτικά ο πολύμορφος κόσμος του Αιγαίου από την αρχαϊκή περίοδο έως την κατάκτηση από τους Ρωμαίους με στοιχεία από την πολυκύμαντη ιστορία του. Οι επιγραφές που μελετώνται, αναθήματα, τιμητικές, αγωνιστικές, επιτύμβιες διαφόρων ειδών κλπ., ανήκουν στην αντίστοιχη χρονική περίοδο και αναφέρονται σε ποικίλα θέματα της δραστηριότητας των πολιτών και των ξένων σε διάφορους τομείς της κοινωνίας και όχι μόνον: λατρεία, οικογένεια, αγώνες, ταφικά έθιμα κλπ. β) Μελέτη εκτύπων.

Από εφέτος θα επαναλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία Μεθοδολογίας της έρευνας και μελέτης κάθε επιγραφής.

ΙΡΩ 171 **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ**

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Γενική επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας και της *Respublica*. Οι συντελεσθείσες αλλαγές που οδήγησαν στην Ηγεμονία.

ΙΡΩ 203 **Η PROVINCIA CRETA - CYRENAICA (ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2ΟΥ Μ.Χ. ΑΙΩΝΑ)**

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

72-66 π.Χ.: οι δύο ειστραπείες των Ρωμαίων κατά της κρητικού κοινού και η κατάκτηση της νήσου. Πτολεμαίος Φύσκων και η προσάρτηση της Κυρηναικής το 74 π.Χ. Η συνένωση της Κρήτης σε μια επαρχία με την Κυρηναική. Η περίοδος της «ελεύθερης» Κρήτης και η πτολεμαϊκή κυριαρχία στη Λιβύη. Τα ήδικτα του Αυγούστου για την Κυρηναική.

Σεμναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

ΙΒΥ 215 **ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (1261-1453)**

(Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

Στο μάθημα εξετάζεται η περίοδος των Παλαιολόγων από την ανάκτηση της Κωνσταντινουπόλεως (1261) μέχρι την οριστική άλυσή της από τους Οθωμανούς (1453). Παρακολουθείται η σταδιακή οικονομική και εδαφική συρρίκνωση, οι εμφύλιες έριδες και η ραγδαία ανάπτυξη των Οθωμανών, οι ενώσεις των εκκλησιών και η δημιουργία των ενωτικών

και ανθωνωτικών. Εξετάζεται συγχρόνως η μεγάλη ακμή της παιδείας και ο ρόλος των Βυζαντινών λογίων στη διάσωση της κλασικής κληρονομιάς.

IBY 261 Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1453) (Σ)

(Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

Στο σεμινάριο μέσα από τους τέσσερις Έλληνες ιστορικούς της αλώσεως, αλλά και άλλες σύγχρονες προς το γεγονός πηγές, μελετάται σε βάθος το συγκλονιστικό και μέγα γεγονός της αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως από τους Οθωμανούς. Οι φοιτητές μελετώντας κυρίως τις πηγές αλλά και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία συνθέτουν εξειδικευμένες στο θέμα απαλλακτικές εργασίες. Πριν από την επιλογή του μαθήματος απαιτείται συνεννόηση με το διδάσκοντα.

IBY 263 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΑ

(Μ. ΚΟΡΔΩΣΗΣ)

Επαφή Βυζαντίου με Εφθαλίτες, Δυτικούς Τούρκους και άλλους λαούς της Κεντρικής Ασίας. Βυζαντινές πρεσβείες στην Κίνα. Δρόμοι του μεταξιού. Πηγές Μεσαίωνα για την Κεντρική Ασία και την Α. Ανατολή.

IBY 258 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο μάθημα θα γίνει παρουσίαση της εξέλιξης του συστήματος διοίκησης του Βυζαντινού Κράτους από τον 4^ο αιώνα, οπότε και υιοθετείται το υστερο-ρωμαϊκό σύστημα διοίκησης μέχρι την εισαγωγή του θεσμού των θεμάτων και την παρακμή τους το 12^ο αιώνα. Παράλληλα θα εξεταστούν τα βασικά σημεία της οργάνωσης της διοίκησης σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο αλλά και οι κυριότερες πηγές που μας δίνουν σχετικές πληροφορίες.

IBY 230 ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΙ ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΛΗΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο συγκεκριμένο σεμινάριο θα εξεταστούν οι τίτλοι και τα αξιώματα της βυζαντινής αυλής. Οι διαφορές μεταξύ τους, ο τρόπος απόκτησής τους και οι αρμοδιότητές τους. Οι φοιτητές θα πάρουν εργασίες σχετικές με αυλικούς τίτλους ή αξιώματα και επί τη βάση των

δεδομένων πηγών θα ανασυστήσουν τις αρμοδιότητες του καθενός από αυτά. Στο τέλος του εξαμήνου θα γίνει παρουσίαση των εργασιών.

IBY 291 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Η προϊσλαμική περίοδος και το φυλετικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης των Αράβων. Το πρόβλημα των πηγών της πρώιμης Ισλαμικής Ιστορίας. Η ίδρυση της μουσουλμανικής κοινότητας και ο Προφήτης Μωάμεθ. Οι κατακτήσεις των Αράβων (Περσία, Συρία, Αίγυπτος, Βόρειος Αφρική, Ισπανία). Θεωρίες ερμηνείας των κατακτήσεων. Η κατάλυση της Περσικής Σασανιδικής αυτοκρατορίας και ο ακρωτηριασμός της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η διοικητική και φορολογική οργάνωση των κατακτηθέντων περιοχών και η δημιουργία αυτοκρατορίας. Η άνοδος, ακμή και πτώση της αραβικής δυναστείας των Ομαγιαδών. Η Αββασιδική επανάσταση. Η «χρυσή εποχή» του χαλιφάτου των Αββασιδών. Η εξωτερική πολιτική του χαλιφάτου και το Βυζάντιο. Το κράτος και η διοίκηση. Η κοινωνία, η οικονομία και ο πολιτισμός. Η νομοθεσία. Ο στρατός. Η διάσπαση του χαλιφάτου κατά τον 10ο αι. μ. Χ.

IBY 303 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ TABARI (Θ. 923 Μ.Χ.)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Το ιστορικό έργο του Tabari φέρει τον τίτλο «*Ιστορία Προφητών και Βασιλέων*». Το αραβικό κείμενο εκδόθηκε υπό την επίβλεψη του M. J. De Goeje σε δεκαπέντε (15) τόμους από τις εκδόσεις E. J. Brill στη Leiden από το 1879-1901. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε και η αγγλική μετάφραση σε σαράντα (40) τόμους υπό τη διεύθυνση του E. Yarshater (General Editor), *The History of al-Tabari*, Albany, NY: State University of New York Press, 1985-2007. Στο σεμινάριο θα εξεταστούν τα εξής θέματα: Βιογραφικά στοιχεία και έργα του Tabari. Η αραβική ιστοριογραφία της εποχής του. Πηγές και οργάνωση του υλικού. Μέθοδος συγγραφής. Η δομή και το περιεχόμενο. Ο σκοπός και η σπουδαιότητα του έργου του Tabari. Συγκριτικά στοιχεία με αντίστοιχα έργα της συριακής, βυζαντινής και λατινικής παράδοσης. Τελική αποτίμηση.

Εργασία Υποχρεωτική

Το Σεμινάριο μπορούν να παρακολουθήσουν όσοι έχουν παρακολουθήσει την «*Εισαγωγή στην Ιστορία των Αράβων*» ή την «*Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές σπουδές*».

IBY 205 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' (843-1204)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα θα εξεταστεί η κρατική οργάνωση και η διοίκηση του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Θα γίνει αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα της περιόδου, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση μέσω της μελέτης σχετικών πηγών. Θα παρουσιαστούν ο ρόλος της εκκλησίας ως πολιτικού παράγοντα κατά την αυτοκρατορική εκλογή, η καθιέρωση νέας τιτλοφορίας και νέων κριτηρίων στη διαμόρφωση της ανώτερης τάξης από τον Αλέξιο Α' Κομνηνό, η εικόνα των εγκατεστημένων στην αυτοκρατορία Δυτικών.

IBY 301 Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ζ' ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα εξεταστούν η πολιτική θεωρία και ιδεολογία των Βυζαντινών κατά την εποχή του Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογέννητου καθώς και η εικόνα της κεντρικής Ευρώπης, όπως αποτυπώνονται στα έργα που έγραψε ο ίδιος ή συντάχθηκαν με προτροπή του και με την επίβλεψή του. Μέσω της διερεύνησης των βυζαντινών, δυτικών και άλλων πηγών της περιόδου θα προσδιοριστούν η βυζαντινή επικράτεια και τα σύνορα της αυτοκρατορίας το 10^ο αιώνα και θα διερευνηθούν οι σχέσεις της με τους βόρειους γείτονές της, τη Δύση και τους λαούς της ανατολής. Θα μας απασχολήσουν, εξάλλου, το παλάτι και η πόλη της Κωνσταντινούπολης το 10^ο αιώνα, η οργάνωση της βυζαντινής διπλωματίας, αλλά και ο Κωνσταντίνος ως προσωπικότητα, τα λογοτεχνικά του ενδιαφέροντα, οι πηγές πληροφόρησής του, οι άνθρωποι του περιβάλλοντός του.

ΙΒΑ 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Η ιστορία των λαών της Βαλκανικής χερσονήσου αποτέλεσε τον 20^ο κυρίως αιώνα ένα ιδιαίτερο αντικείμενο της Ιστορικής επιστήμης με αυξανόμενη σπουδαιότητα. Στο πλαίσιο του επιστημολογικού αυτού ζητήματος, το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται σε θέματα συμβίωσης και διακρίσεων και η εξέταση περιστρέφεται γύρω από τους παρακάτω βασικούς άξονες: α) Ιστορικοί και γεωπολιτικοί όροι διείσδυσης και εγκατάστασης των Σλάβων και άλλων λαών στη Βαλκανική. β) Τρόπος συμβίωσής τους με τους γηγενείς και δημογραφικά μίγματα που προέκυψαν. γ) Κοινωνικές «διακρίσεις» ανάμεσά τους, ως απόρροια των πολιτικών των δύο κέντρων εξουσίας –κράτος και εκκλησία–, μερικές από τις οποίες διατηρούνται εν πολλοίς ως εθνικά στερεότυπα μέχρι σήμερα

ΙΒΑ 330 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

(ΑΓΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Με τη διείσδυση, από τον 6^ο αι., των Σλάβων, Πρωτοβουλγάρων, Κροατών, Σέρβων κ.ά., ο χώρος της Βαλκανικής διευθετείται από τη Βυζαντινή αυτοκρατορία και, αποκλειστικά από το τέλος του 12^{ου} αιώνα κ.ε., από τα νέα κέντρα εξουσίας στη βάση μιας νέας γεωπολιτικής ισορροπίας αλλά παρόμοιου συστήματος εκμετάλλευσης της γης.

Μετά τον 11^ο αι. η απώλεια της Μικράς Ασίας για το Βυζάντιο και η οικονομική διείσδυση των Δυτικών στη Βαλκανική συμβάλλουν στη γεωπολιτική αναβάθμιση της τελευταίας και στον αναπροσδιορισμό της ανατολικής ακτής της Αδριατικής ως *limes* ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση. Οι σπουδαιότερες αλλαγές στην οργάνωση του βαλκανικού χώρου, που προκύπτουν από τις παραπάνω εξελίξεις, καθώς και η συμβολική/ θρησκευτική διάσταση που αποκτά σταδιακά ο χώρος εξετάζονται μέσα από μεσαιωνικές κειμενικές και αρχαιολογικές πηγές.

B. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ*

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
357	Ιδεολογικά ρεύματα και κοινωνικά αιτήματα στη νεότερη Ελλάδα, 1830-1920	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
♦	Οθωμανική ιστορία	Διδάσκων/ουσα με Π.Δ. 407/80	
361	Οικονομική και κοινωνική ιστορία της Ελλάδας 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Α. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Β' (Υπ.)
391	Νεοελληνικός Διαφωτισμός	Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
394	Οι νεοελληνικές πόλεις, 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Α. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
398	Ιστορία του Ψυχρού Πολέμου, 1917-1991	Α. Δ. ΣΦΗΚΑΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
405	Ο ελληνικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας ΙΙ	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η' εξάμηνο (Επ. Υπ.)
406	Νόσοι και θάνατος στον νεοελληνικό χώρο	Κ. ΚΟΜΗΣ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών: «Νεότερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός».

♦ Ο τίτλος και το περιεχόμενο του μαθήματος θα ορισθούν από το διδάσκοντα πριν από την έναρξη του εξαμήνου.

ΙΕΠ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
405	Οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ευρώπης από τον όψιμο Μεσαίωνα στα νεότερα χρόνια.	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η', Πτχ (Επ. Υπ.)
407	Πνευματική ζωή και Πανεπιστήμια στην Ευρώπη από τον ύστερο Μεσαίωνα στα νεώτερα χρόνια	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η', Πτχ (Επ. Υπ.)
438	Ιστορία της ευρωπαϊκής ενοποίησης	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η', Πτχ (Επ. Υπ.)
434	Η ευρωπαϊκή οικονομία 19 ^{ος} -20 ^{ος} αιώνας	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	ΣΤ', Η', Πτχ (Επ. Υπ.)

INE 357 ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ, 1830-1920

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Το μάθημα εξετάζει τα σημαντικότερα ιδεολογικά φαινόμενα της ελληνικής κοινωνίας κατά το 19^ο – αρχές 20^{ου} αιώνα, τα οποία καθόρισαν πολιτικές και οικονομικές αντιλήψεις και πρακτικές και διατυπώθηκαν ως κοινωνικά αιτήματα. Θα μας απασχολήσουν θέματα όπως ο ελληνικός Διαφωτισμός, το Πανεπιστήμιο Αθηνών η ανάπτυξη της εθνικής ιστοριογραφίας και λαογραφίας, ο φεμινισμός, ο δημοτικισμός, ο κρατισμός και ο εθνικισμός. Η διαπραγμάτευση των παραπάνω θεμάτων θα γίνει σε συνάρτηση με την πολιτική και οικονομική πραγματικότητα της εποχής αλλά συγχρόνως θα εξεταστούν και ως αυτόνομες δυνάμεις· επειδή οι άνθρωποι ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους όχι πάντοτε σε σχέση με την πραγματική τους κατάσταση αλλά με την εικόνα που έχουν γι' αυτήν.

INE 361 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 19⁰² – 20⁰² ΑΙΩΝΑΣ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Το μάθημα εξετάζει τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας την περίοδο από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως το 1973. Εστιάζεται σε γενικά ζητήματα που τοποθετούνται στον ιστορικό χρόνο: η μακροχρόνια παρακμή του αγροτικού χώρου και το αγροτικό ζήτημα, η διεύρυνση και ενοποίηση της εγχώριας αγοράς, οι φάσεις και ο χαρακτήρας της εκβιομηχάνισης, το τραπεζικό σύστημα και ο ρόλος του ομογενειακού κεφαλαίου, τα σημεία αιχμής της ελληνικής οικονομίας (ναυτιλία), η διεύρυνση της επικράτειας και η εγκατάσταση των προσφύγων της Μ. Ασίας, η αστικοποίηση και η δημιουργία δικτύων, οι εξελίξεις στο πεδίο της οικονομικής πολιτικής και ο ρόλος των πολέμων και της κρίσης του 1929/32 στην ανάδυση του παρεμβατικού κράτους, η οικονομία της Κατοχής (πληθωρισμός, μαύρη αγορά, πείνα) και τα προβλήματα της οικονομικής σταθεροποίησης στην μεταπολεμική Ελλάδα, η αμερικανική οικονομική βοήθεια και η ένταξη της χώρας στο σχέδιο Μάρσαλ, η έλευση του ξένου κεφαλαίου, η διαμόρφωση του μεταπολεμικού μοντέλου εκβιομηχάνισης, η άνθηση της οικοδομής, και η τουριστική ανάπτυξη, οι εργασιακές σχέσεις. Παράλληλα με τα ζητήματα της οικονομίας παρακολουθούνται οι αλλαγές στο επίπεδο της κοινωνίας: η αγροτική έξοδος και η μετανάστευση, η σταδιακή διαμόρφωση των ηγετικών επιχειρηματικών ομάδων, της μεσαίας

και της εργατικής τάξης, οι βασικές δημογραφικές αλλαγές και η κοινωνική διαφοροποίηση. Η συζήτηση των ζητημάτων αυτών συνοδεύεται από μια ποικιλία πηγών, που βοηθούν τον φοιτητή να καταλάβει την λογική της ιστορικής έρευνας, και από τον παράλληλο σχολιασμό της βιβλιογραφίας.

ΙΝΕ 394 ΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ, 19^οΣ – 20^οΣ ΑΙΩΝΑΣ
(Δ.ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Το μάθημα εξετάζει την ανάπτυξη και εξέλιξη των νεοελληνικών πόλεων κατά τη μετάβασή τους από την Οθωμανική περίοδο στο ελληνικό κράτος και ως τα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Εξετάζονται αναλυτικότερα η δημογραφική εξέλιξη, η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική διαστρωμάτωση, η πολεοδομική οργάνωση και τα τεχνικά κενά. Η κοινωνικότητα και ο ελεύθερος χρόνος των κατοίκων των πόλεων, η διαμόρφωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των «μνημείων» των ελληνικών πόλεων. Μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων παραδειγμάτων πόλεων (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Ερμούπολη, Πάτρα, Ιωάννινα κ.ά.) χρησιμοποιούνται συστηματικά οι πηγές της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας των πόλεων, προκειμένου οι φοιτητές να μυηθούν στις πρακτικές και τη μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας.

ΙΝΕ 398 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, 1917-1991

(Α. Δ. ΣΦΗΚΑΣ)

Επισκόπηση της διεθνούς ιστορίας της περιόδου από τη Ρωσική Επανάσταση ως την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991. Βασικός αναλυτικός άξονας είναι η ιδεολογική σύγκρουση μεταξύ καπιταλισμού και κομμουνισμού και η πολιτική, οικονομική, κοινωνική και στρατιωτική αντιπαράθεση μεταξύ των αντίστοιχων κρατικών σχηματισμών και συμμαχιών. Αναλυτικά, θα εξετασθούν οι ακόλουθες ενότητες: «Ψυχρός Πόλεμος»: ορισμοί, περιοδολόγηση, ιστοριογραφικές σχολές. «Το Βάρος της Ιστορίας»: Η Ρωσία και ο κόσμος πριν το 1917. Η Σοβιετική Ένωση και ο κόσμος από το 1917 ως το 1941. Ο κόσμος του 1945: η νέα ισορροπία δυνάμεων και οι εστίες σύγκρουσης. Δόγματα, Σχέδια και η διαίρεση της Ευρώπης, 1945-1955. Η Σοβιετική Ένωση υπό τον Ν. Χρουστσόφ. Ο Ψυχρός Πόλεμος και η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Ο Ψυχρός Πόλεμος και ο «Τρίτος Κόσμος». Η περίοδος της «Υφεσης», 1969-1979. Από τον Ρόναλντ Ρέιγκαν στον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, 1980-1989. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, 1989-1991. Η

μεταψυχροπολεμική εποχή και το «βελούδινο παραπέτασμα του πολιτισμού». Ο πολιτισμός του Ψυχρού Πολέμου.

ΙΝΕ 405 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΙΙ

(Γ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Το μάθημα αυτό είναι συνέχεια αυτού που διδάχθηκε στο χειμερινό εξάμηνο. Κατά συνέπεια θα εξεταστούν τα ίδια περίπου θέματα μέσα όμως στα πλαίσια των νέων συγκυριών, επισημαίνοντας τις διάφορες αλλαγές στη διοίκηση, στη φορολογία, στη γαιοκτησία, κλπ. Παράλληλα θα γίνει αναφορά στα σημαντικότερα πολεμικά-πολιτικά γεγονότα και επισκόπηση του οθωμανοκρατούμενου Ελληνισμού κατά περιοχές. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην εξέταση του ενισχυμένου αυτή την περίοδο σε πολλές περιοχές (Πελοπόννησο, Ζαγοροχώρια, Πήλιο, Κυκλάδες, κ.α.) θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, του εμπορίου και εν γένει των οικονομικών αλλαγών, καθώς και των προεπαναστατικών ιδεολογιών ζυμώσεων και συγκρούσεων, γεγονότα που αποτέλεσαν (και) καθοριστικές παράγοντες της πορείας προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας.

ΙΝΕ 406 ΝΟΣΟΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

(Κ.ΚΟΜΗΣ)

Από την ανθρωποβόρο πανώλη στον εφιάλτη του AIDS. Οι δημογραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και ψυχολογικές παρενέργειες. Επίσης, ο θρησκευτικός και ιδεολογικός παράγοντας, στο πλαίσιο των πανδημιών και της ιδρυματοποίησης των κοινωνιών. Εξετάζονται πηγές της εποχής.

ΙΕΠ 405 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΨΙΜΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΣΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Τα πολιτικά, τα εκκλησιαστικά και τα στρατιωτικά γεγονότα στην Ευρώπη στο τέλος του Μεσαίωνα. Η ευρωπαϊκή κρίση κατά τον 14 ο-15 ο αιώνα, τα δημογραφικά προβλήματα και ο «μαύρος θάνατος». Τα νέα διακινούμενα προϊόντα, οι καινοτομίες στις εμπορικές

συναλλαγές και οι κοινωνικές συνέπειες από την οικονομική ανάπτυξη. Η αγροτική ζωή και οι αγροτικές δραστηριότητες καθώς και οι συνέπειες από την επιρροή των αστών στην ύπαιθρο. Η άνοδος του καπιταλισμού, οι νέες κοσμικές αξίες, η κατάρρευση των Μεσαιωνικών παραδόσεων και η μετάβαση στην Αναγέννηση, τη γέφυρα του Μεσαιωνικού και του νεώτερου Δυτικού κόσμου.

ΙΕΠ 407 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΣΤΕΡΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΣΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ (ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Η ίδρυση των Πανεπιστημίων και οι πρώτοι πανεπιστημιακοί πυρήνες στην Ευρώπη από τον 13ο αιώνα. Τα Πανεπιστήμια της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Αγγλίας, της Ισπανίας και της Κεντρικής Ευρώπης. Τα μαθήματα που διδάσκονταν σε αυτά και η φοιτητική ζωή. Η διοικητική οργάνωση των Πανεπιστημίων και η αυτονομία τους. Η αποδυνάμωση των Πανεπιστημίων στους νεώτερους χρόνους και η δημιουργία των Ακαδημιών. Η τυπογραφία και η επίδραση της Εκκλησίας στην εκπαίδευση. Τα Πανεπιστήμια και ο ρόλος τους ως τον 18ο αιώνα στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο.

ΙΕΠ 438 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ (Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Βασικός σκοπός του σεμιναρίου είναι η εξέταση της γέννησης και της πορείας της ιδέας για την ευρωπαϊκή συνεργασία από τον 19^ο αιώνα ως τις μέρες μας. Θα καταγραφούν οι προσπάθειες οριοθέτησης της «ευρωπαϊκής ιδέας» από την ευρωπαϊκή διάνοηση ως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, καθώς και οι σχετικές πολιτικές πρωτοβουλίες του Μεσοπολέμου. Παράλληλα, σε συνεργασία με τους φοιτητές και στα πλαίσια των σεμιναριακών εργασιών θα εξετασθούν: οι προσλήψεις της ευρωπαϊκής ενοποίησης από τις διάφορες πολιτικές ιδεολογίες και κομματικές οικογένειες πριν και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η στάση των εθνικών κρατών έναντι της ενοποιητικής διαδικασίας, η θέση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον μεταπολεμικό διπολικό κόσμο και τέλος η επίδραση της ευρωπαϊκής ενοποίησης στην πνευματική και πολιτιστική παραγωγή της Ευρώπης των τελευταίων πενήντα χρόνων. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην εξέλιξη του διπλωματικού πλαισίου της ενοποίησης και στη διασύνδεση της ευρωπαϊκής με τις εθνικές πολιτικές του κάθε κράτους.

ΓΕΠ 434 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ 19^{ΟΣ} -20^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Μετά από μια εισαγωγική αναφορά στην έννοια της βιομηχανικής επανάστασης και τους άνισους ρυθμούς εκβιομηχάνισης των διαφόρων ευρωπαϊκών κρατών εξετάζουμε την οικονομία της Ευρώπης κατά το 19^ο αιώνα, τη δημιουργία μιας ιστορικής γραμμής που χωρίζει την αναπτυγμένη βιομηχανικά από την υπανάπτυκτη/εξαρτημένη Ευρώπη, τη συγκρότηση ενός μοντέλου οικονομικού φιλελευθερισμού και συγχρόνως ενός προτύπου δυτικής δημοκρατίας, στα οποία οι χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας θα προσπαθούσαν να ενσωματωθούν τη στιγμή ακριβώς που η Μεγάλη Ύφεση του 1870 αμφισβητούσε αυτά τα μοντέλα, τουλάχιστον στο οικονομικό πεδίο.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά τη 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Δ'(Υ)
512	Η αρχαιολογία της ανθρώπινης εξέλιξης	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
558	Ιστορία της Προϊστορικής Αρχαιολογίας στην Ευρώπη	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
565	Ζωγραφική Μινωικού, Μυκηναϊκού, Κυκλαδικού πολιτισμού	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
580	Ενάλια Προϊστορική Αρχαιολογία. Ναυσιπλοΐα, επικοινωνία και θαλάσσιο Εμπόριο στον Αιγαϊακό χώρο κατά τη Νεολιθική και κατά την Εποχή του Χαλκού	Ι. ΛΩΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ.Υπ.)
ΑΚΑ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ	Δ' (Υ)
636	Αρχιτεκτονικά γλυπτά κλασικών χρόνων	Β. ΠΑΠΠΑ	ΣΤ', Η' (Επ.Υπ.)
659	Κεραμική-αγγειογραφία των ελληνιστικών χρόνων	Β. ΠΑΠΠΑ	ΣΤ' , Η' (Επ.Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
701	Εισαγωγή στη βυζαντινή αρχαιολογία και τέχνη	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Β' (Υ) +Φιλολογικό κ.ά.τμήματα
705	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Δ' (Υ)

737	Μνημειακή Ζωγραφική μεταβυζαντινής περιόδου (Γενική επισκόπηση)	ΑΓΓ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
746	Εικόνες Επτανησιακής Σχολής	ΑΓΓ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
INT	ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804	Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης.	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Β' (Υ)
817	Η ευρωπαϊκή τέχνη από τα τέλη του 18 ^{ου} αιώνα έως και την αυγή του 20 ^{ου} . (Από το Νεοκλασικισμό έως και τις μετεμπρεσιονιστικές τάσεις και τους πατέρες της μοντέρνας τέχνης).	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Δ' (Υ)
808	Επισκόπηση της νεοελληνικής τέχνης (18 ^{ου} -20 ^{ου} αιώνας)	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	ΣΤ', Η'
811	Θέματα από την Νεότερη ευρωπαϊκή τέχνη 8: Γυναίκες καλλιτέχνιδες από την Αναγέννηση έως τα και τα τέλη του 19 ^{ου} αιώνα	Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ	ΣΤ', Η'

Α΄. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 505 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στο μάθημα γίνεται επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαιακού χώρου, με αναφορές στις σχέσεις με τους άλλους πολιτισμούς και στις ευρύτερες εξελίξεις στη Μεσόγειο κατά τη 2η χιλιετία π.Χ. Εξετάζονται ζητήματα ιστορικής γεωγραφίας, πολιτιστικών δομών, γραφής, διοίκησης και εμπορίου, και αναλύεται η μορφή και η έκταση των επαφών μεταξύ των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου και του ευρύτερου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου.

* Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα

ΑΠΡ 512 Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ (Μ.

ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα επικεντρώνεται στα αρχαιολογικά και, σε μικρότερο βαθμό, ανθρωπολογικά δεδομένα και προβλήματα που αφορούν στην εξέλιξη των ανθρωπινων κοινωνιών, από τους Αυστραλοπιθήκους (4-5 εκατομμύρια χρόνια πριν από σήμερα) μέχρι την εμφάνιση και εξάπλωση των ανατομικά σύγχρονων ανθρώπων τα τελευταία 100.000 χρόνια.

ΑΠΡ 558 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ

ΕΥΡΩΠΗ

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Εξετάζεται η Ευρωπαϊκή παράδοση της αρχαιολογικής σκέψης και πράξης, καθώς και η ανάπτυξη των σχετικών θεσμών (επιστημονικές ενώσεις και εταιρείες, μουσεία, πανεπιστημιακές έδρες, νομικά πλαίσια, κλπ.) από την εποχή των αρχαιοφίλων (16ος – 18ος αιώνας) μέχρι την εδραίωση και άνθηση του επιστημονικού κλάδου της αρχαιολογίας στο β' μισό του 19ου και στον 20ο αιώνα.

*Σεμιναριακό μάθημα. Απαιτείται γραπτή εργασία.

ΑΠΡ 565 **ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΜΙΝΩΙΚΟΥ, ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΥ, ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΥ** **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Η τέχνη της επιτοίχιας ζωγραφικής (τοιχογραφία) συνδέεται με την ανάπτυξη των ανακτορικών πολιτισμών της Ανατολής και της Αιγύπτου. Στο προϊστορικό Αιγαίο η μνημειακή ζωγραφική εμφανίζεται στα πρώτα ανάκτορα της Μινωικής Κρήτης και απογειώνεται κατά τη Νεοανακτορική περίοδο, με επίκεντρο πάντοτε την Κνωσό, στη διαμόρφωσή της, όμως, έχει συμβάλει καθοριστικά η πολύχρωμη εικονιστική κεραμική των Κυκλάδων. Στο Ακρωτήρι της Θήρας η τέχνη αυτή συνδέεται με τις αναζητήσεις και τους εθιμικούς κώδικες μιας εξωστρεφούς νησιωτικής κοινωνίας, εικονογραφικά εμφανίζεται πλήρως ανεπτυγμένη και με υψηλής ποιότητας τεχνικά χαρακτηριστικά. Η Μυκηναϊκή Ελλάδα ακολουθεί τους αιγαιακούς συρμούς διακόσμησης των ανακτόρων και των πλούσιων οικιών, εκφράζοντας μέσα από τις στερεοτυπικές σκηνές των τοιχογραφιών την αισθητική, την ιδεολογία και την προπαγάνδα των δικών της ηγεμόνων.

*Υποχρεωτική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

*Εκπαιδευτική εκδρομή στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, τη Θήρα (Ακρωτήρι) και το Μουσείο Ηρακλείου - Κνωσό

ΑΠΡ 580 **ΕΝΑΔΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ,** **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ** (Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα προβάλλεται η ναυτική διάσταση των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου. Παρακολουθείται η εξέλιξη της ναυπηγικής και της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο από τη Νεολιθική Εποχή έως το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού (Μυκηναϊκής Εποχής). Εξετάζονται με χρονολογική σειρά, όλες οι αρχαιολογικές μαρτυρίες που αποκαλύπτουν τα μέσα και τους τρόπους ναυσιπλοΐας, τους θαλάσσιους δρόμους επικοινωνίας, την ανάπτυξη του ανταλλακτικού εμπορίου και τις σχέσεις μεταξύ των ηπειρωτικών και των νησιωτικών κέντρων του ευρύτερου Αιγαιακού χώρου. Έμφαση δίδεται στην εξέταση των ομοιομάτων και των απεικονίσεων πλοίων (σε αγγεία, τοιχογραφίες και λίθινες πλάκες), στη μελέτη της κατανομής των παραλιακών οικιστικών κέντρων και λιμένων, στην ανάλυση των φορτίων ναυαγίων (που έχουν προέλθει από πρόσφατες υποβρύχιες ανασκαφές στο Αιγαίο, στη Σικελία και στις νότιες ακτές της Μικράς Ασίας), καθώς και στην εκτίμηση στοιχείων και πληροφοριών που περιέχονται σε αρχαίες φιλολογικές πηγές. Οι σχετικές μαρτυρίες ερμηνεύονται μέσα στο γενικό πολιτισμικό πλαίσιο των διαδοχικών φάσεων της Ελληνικής Προϊστορίας και Πρωτοϊστορίας.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 602 ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ) (Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ)

Ιστορία της έρευνας. Ορολογία. Το νοηματικό περιεχόμενο των αρχαίων και των νεότερων τεχνικών όρων που χρησιμοποιούνται στη διεθνή αρχαιολογική βιβλιογραφία. Αυστηρός ρυθμός, κλασικός, κλασικιστικός, ελληνοιστικός, πρωτότυπο, αντίγραφο, πρότυπο κ.τ.λ.

ΑΚΛ 636 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΓΛΥΠΤΑ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. (Β. ΠΑΠΠΑ)

Τεχνοτροπική εξέταση και εικονογραφική ανάλυση της γλυπτικής κόσμησης ναών και ναόσχημων ταφικών μνημείων των κλασικών χρόνων . Εξέταση των κοινωνικών , πολιτικών και πνευματικών συνθηκών που οδήγησαν στην επιλογή των συγκεκριμένων αφηγήσεων- παραστάσεων και προτεινόμενες ερμηνείες. Θα εξεταστούν αναλυτικά συγκεκριμένα μνημεία και γενικότερα οι γλυπτές συνθέσεις κενταυρομαχίας και αμαζονομαχίας.

ΑΚΛ 659 ΚΕΡΑΜΙΚΗ-ΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Ιστορία της έρευνας. Προβλήματα χρονολόγησης («κλειστά» ανασκαφικά σύνολα). Αναλυτική παρουσίαση των κατηγοριών της ελληνοιστικής κεραμικής. Μορφολογικά χαρακτηριστικά, τυπολογία, εργαστήρια, νέες τεχνικές διακόσμησης, επιδράσεις από μεταλλικά πρότυπα. Τυποποίηση και μαζική παραγωγή. Η εξέταση της κεραμικής γίνεται στο πλαίσιο της εξάπλωσης του ελληνικού πολιτισμού καθώς και της ανάπτυξης των νέων οικονομικών και καλλιτεχνικών κέντρων.

*Οι φοιτητές συμμετέχουν με προαιρετικές εργασίες.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Χρονική έκταση της ιστορίας της Βυζαντινής τέχνης. Περίοδοι της Βυζαντινής τέχνης. Κατηγορίες έργων (υλικά-τεχνικές).

Αρχιτεκτονική: παρουσίαση των κυριοτέρων αρχιτεκτονικών τύπων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο.

Μνημειακή ζωγραφική: παρουσίαση ζωγραφικών συνόλων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγια περίοδο.

ABY 705 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ (Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Η μνημειακή ζωγραφική στο Βυζάντιο. Τεχνικές, εικονογραφία, εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπία. Παρουσίαση συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την παλαιοχριστιανική περίοδο (θέματα, νέα τεχνοτροπία), την Εικονομαχία (ανεικονικές διακοσμήσεις), τη μεσοβυζαντινή περίοδο (εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπικά ρεύματα), την ύστερη βυζαντινή περίοδο (καλλιτεχνικά κέντρα, Σχολές).

ABY 737 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ) (ΑΓΓ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ).

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η τέχνη της βυζαντινής παράδοσης στην μνημειακή ζωγραφική κατά τους χρόνους της Οθωμανικής κυριαρχίας. Παρουσιάζεται το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής. Εξετάζονται η τοιχογραφία στη Βόρεια Ελλάδα το β' μισό του 15ου αιώνα, η Κρητική Σχολή στα μεγάλα μοναστικά κέντρα (Αθως, Μετέωρα) τον 16ο αιώνα και η ζωγραφική στη Βορειοδυτική Ελλάδα (Το έργο των Θηβαίων και Λινοτοπιτών ζωγράφων τον 16^ο και 17^ο αιώνα)

*Ορισμένα μαθήματα θα διδαχθούν στο χώρο των μνημείων

ABY 746 ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ (ΑΓΓ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι εικόνες της Επτανησιακής Σχολής τον 18^ο και 19ο αιώνα. Παρουσιάζεται συνοπτικά η κρητική ζωγραφική εικόνων στα Ιόνια νησιά τον 17^ο αιώνα. Εξετάζονται αναλυτικά το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο, ο χαρακτήρας της τέχνης της Σχολής, η θρησκευτική ζωγραφική, τα νέα εικονογραφικά θέματα, οι ιταλικές επιδράσεις. Στο πλαίσιο αυτό αναλύονται το έργο των καλλιτεχνών, εκπροσώπων της Σχολής αυτής (Π. Δοξαρά, Ν. Δοξαρά, Ν. Κουτούζη, Ν. Καντούνη κ.ά.) καθώς και αντιπροσωπευτικά ανυπόγραφα έργα.

*Εκπαιδευτική εκδρομή στα Μουσεία Λευκάδας και Ζακύνθου.

*Σεμινάριο και για τους Μεταπτυχιακούς φοιτητές

Α΄ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 804 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεκμηρίωση του αντικειμένου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης, οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιολογία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες, όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονόμηση στον 19^ο και 20^ο αιώνα. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεότερης ευρωπαϊκής τέχνης. Τέλος, θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης –μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιακά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

INT 817 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 18^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥΓΗ ΤΟΥ 20^{ΟΥ}. (ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΤΕΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΤΕΧΝΗΣ) (Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Η επισκόπηση της περιόδου θα ξεκινήσει με μια αναφορά στα πολυάριθμα αισθητικά μοντέλα και καλλιτεχνικές πρακτικές του δεύτερου μισού του 18^{ου} αι. στη Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και Βρετανία (όπως τις θεωρίες του υπέροχου, του γραφικού και της ιδεώδους ομορφιάς αλλά και τις διάφορες δυναμικές φυσιοκρατικές τάσεις που αναδύονται κατά την ίδια περίοδο). Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα τρία μεγάλα διεθνή ρεύματα του Νεοκλασικισμού, Ρομαντισμού και Ρεαλισμού και θα αναλυθεί σε βάθος το νέο πάθος για την πραγματικότητα που καθορίζει τις οπτικές και παραστατικές πολιτικές αυτή την εποχή. Αναφορές θα γίνουν στις επαγγελματικές και κοινωνικές διαστάσεις όλων αυτών των κινήματων και θα παρουσιαστούν οι ραγδαίες αλλαγές στην πρόσληψη και την κοινωνική

λειτουργία της τέχνης, καθώς επίσης και στη θέση του καλλιτέχνη και το ρόλο του φιλότεχνου κοινού αυτή την περίοδο. Επίσης θα παρουσιαστούν δημιουργοί και τάσεις του δευτέρου μισού του αιώνα, από τον Ιμπρεσιονισμό μέχρι τις μετα-ιμπρεσιονιστικές τάσεις.

INT 808 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (18^ο-20^ο ΑΙΩΝΑΣ) (Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ)

Θα εξεταστεί η Επτανησιακή Σχολή σε σχέση με την κοινωνία και τις σχέσεις με τη Δύση, με έμφαση στην ιστοριογραφία και στην ανάπτυξη της νεοελληνικής προσωπογραφίας. Θα εξεταστεί η τέχνη που αναπτύχθηκε τον 19^ο αιώνα στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, με έμφαση στη Σχολή του Μονάχου και τη σχέση της τέχνης με την κυρίαρχη ιδεολογία του νεοελληνικού κράτους. Θα διαγραφεί η πορεία ανάπτυξης της τέχνης στον εικοστό αιώνα, με έμφαση στο έργο του Κωνσταντίνου Παρθένη και στη συμβολή του στην εισαγωγή των νεωτερικών αντιλήψεων στην Ελλάδα, σε σχέση με την κοινωνία και τον ρόλο της πολιτικής.

* Προφορική εξέταση και υποχρεωτική εργασία

*Εμπαιδευτική εκδρομή

INT 811 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ (Θ. ΜΑΡΚΑΤΟΥ).

Εξετάζεται το έργο των γυναικών που ασχολήθηκαν με τις εικαστικές τέχνες, ιδιαίτερα τη ζωγραφική, από την Αναγέννηση έως και τα τέλη του δεκάτου ενάτου αιώνα, υπό το φως και των σύγχρονων αντιλήψεων για τη γυναίκα και τη φεμινιστική οπτική στην τέχνη. Έμφαση θα δοθεί στο έργο των καλλιτεχνίδων Artemisia Gentilleschi, Rosalba Carriera, Angelika Kauffmann και Ελένης Μπούκουρη-Αλταμούρα.

* Προφορική εξέταση και υποχρεωτική εργασία

*Εμπαιδευτική εκδρομή

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ**

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
491	Η εθνογραφία των αστικών κέντρων.	Κ. ΜΠΑΔΑ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
456	Η ιστορική διαδρομή της ελληνικής ενδυμασίας. Μορφολογία και κοινωνική λειτουργία.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
465	Το Λαϊκό Παραμύθι: ιστορικά και θεωρητικά ζητήματα.	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

* Το μάθημα δε θα διδαχθεί λόγω διδακτικών υποχρεώσεων του διδάσκοντα στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακού Σπουδών: «Νεότερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός», ή διοικητικών υποχρεώσεων (Ν. 2530/97) ή λόγω χρήσης εκπαιδευτική άδειας (Ν. 1268/86).

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 491 Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

(Κ. ΜΠΑΔΑ)

Περί του λαϊκού πολιτισμού. Ο λαϊκός πολιτισμός ως πολιτισμός του αγροτικού κόσμου. Κριτική παρουσίαση των όρων καθυστέρησης της έρευνας των αστικών κέντρων. Η ερευνητική στη συνέχεια είσοδος της Λαογράφος στον αστικό χώρο: Θέματα, θεωρίες και μέθοδοι προσέγγισης του νέου πεδίου έρευνας. Πρώτες προσεγγίσεις: οι εσωτερικοί μετανάστες στην πόλη, τα δίκτυα κοινωνικών σχέσεων και εντάξεων, οι πολιτισμικές εκφράσεις του λαϊκού στην πόλη: ρεμπέτικο, Καραγκιόζης, λαϊκό τραγούδι. Τα λαϊκά στρώματα των πόλεων. Οι νεότερες προσεγγίσεις και μερικές ενδεικτικές θεματικές τους. Η ανίχνευση της ιστορικότητας της κοινωνικής και πολιτισμικής φυσιογνωμίας των αστικών κέντρων. Η Κοινωνική και πολιτισμική διαστρωμάτωση. Η κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση του αστικού τόπου και τοπίου. Πολιτισμοί, πολιτισμικές ταυτότητες και ετερότητες στη σύγχρονη πόλη. Μνήμη και μνημονικοί Τόποι.

ΛΑΟ 496 ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Εννοιολογικοί προσδιορισμοί. Θεωρίες για το έθνος. Οι εθνοτικές ρίζες των εθνών. Φυλή, τάξη, εθνότητα, έθνος-κράτος. Εθνοτικές ομάδες και σύνορα. Λαϊκές παραδόσεις και εθνικές ιδεολογίες. Η ιδεολογική χρήση του λαϊκού πολιτισμού. "Φαντασιακές κοινότητες". Εθνική συνείδηση και ταυτότητα. Τοπικότητα, εθνικότητα και παγκοσμιοποίηση. Παραδείγματα από το χώρο της Βαλκανικής.

ΛΑΟ 456 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ZΑΧΟΥ)

Παρουσιάζεται η πορεία της ελληνικής ενδυμασίας από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα, σε συσχέτισμό με τα ιστορικά, οικονομικά-κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής. Οι ενότητες: 1. Προϊστορικό Αιγαίο, Μινωική Κρήτη, Θήρα και Μυκηναϊκή Ελλάδα: οι πρώτες ενδυματολογικές αντιλήψεις, τα πρώτα σύνθετα, κομμένα και ραμμένα ενδύματα, οι πρώτες παρεμβάσεις στη φυσική σωματική συμμετρία. 2. Η ενδυμασία στα Ομηρικά Έπη: ο *μαλακός χιτών*, η *ανεμοσκεπής χλαίνα* και το *μέγα φάρος* των *καρηγομώντων*

Αχαιών, ο περικαλλής πέπλος και το αργύφρον φάρος των καλλιπλοκάμων γυναικών τους. 3. Αρχαία Ελλάδα (Ιστορικοί χρόνοι): με διάρκεια και διαχρονικότητα, πτωχτά, ριχτά, άρραφτα ενδύματα, ευπροσάρμοστοι χιτώνες και μιάτια, δωρικοί και ιωνικοί τρόποι. 4. Ρωμαϊκά και πρωτοχριστιανικά χρόνια: νέες υφαντικές τεχνικές, ποικιλία χιτώνων, ακμή και παρακμή της τηβέννου, ελληνιστικές συνήθειες και τρόποι της Ανατολής. 5. Βυζάντιο: σημειολογική φόρτιση, στολές, διάκριση των φύλων, ηθικές υποχρεώσεις, κοινωνική ιεραρχία, αυλή, λαός και περιθωριακές ομάδες, κοσμικά κοστούμια και ιερατικά άμφια. 6. Από την Άλωση ως την Απελευθέρωση: οι βυζαντινές ρίζες, η τουρκοκρατία, η λατινοκρατία, η υποταγμένη ενδυματολογική συμπεριφορά. Προνόμια και απαγορεύσεις. 7. 19ος αιώνας: τα “παραδομένα” και τα “φράγκικα”. Οικοτεχνία και εργαστηριακή παραγωγή. 8. Κεντήματα και κοσμήματα. 9. 20ός αιώνας: η οριστική μεταβολή -και των ενδυματολογικών- αντιλήψεων ως εικαστικών τρόπων έκφρασης των επιδιώξεων και των προσδοκιών της νέας ελληνικής κοινωνίας.

*Το μάθημα γίνεται με προβολές φωτεινών διαφανειών και με επισκέψεις σε δημόσιες και ιδιωτικές μουσειακές συλλογές. **Στους φοιτητές δίνεται Διάγραμμα της Ύλης και Βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) κατά θέμα. ***Η συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα με γραπτές φροντιστηριακές εργασίες είναι π ρ ο α ι ρ ε τ ι κ ή .

ΛΑΟ 465 ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΠΑΡΑΘΥΜΙ: ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ (Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των παραμυθιών και προσεγγίζει το παραμύθι ως αντικείμενο της προφορικής παράδοσης και του λαϊκού πολιτισμού. Αναλύονται οι κατηγορίες των παραμυθιών, σύμφωνα με το διεθνές σύστημα ταξινόμησής τους, καθώς και τα ειδικά τους αφηγηματολογικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Παρουσιάζονται οι κύριες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την προσέγγιση και την ερμηνεία του παραμυθιού καθώς και η ευρύτερη σχέση του παραμυθιού με την (λαϊκή) μυθολογία, την τελετουργία και το συλλογικό φαντασιακό. Μέσα από ειδικά παραδείγματα εξετάζονται ζητήματα, όπως το συμβολικό υπόστρωμα των παραμυθιών, το κοινωνικό πλαίσιο των προφορικών αφηγήσεων και οι μηχανισμοί της προφορικότητας.

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ	ΤΗΛ.	FAX	EMAIL
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Αν. Καθηγητής	Αρχαίας/Μεσαιωνικής Ιστορίας	05119	05256	pantonop@cc.uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05107	05257	agvlach@cc.uoi.gr
Βρέλλη-Ζάχου Μαρίνα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05115	05253	mvrelli@cc.uoi.gr
Γιαννάκης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας/Μεσαιωνικής Ιστορίας	05121	05256	eliagian@cc.uoi.gr
Διαμαντόπουλος Ιωάννης	ΕΤΕΠ	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05186	05257	idiamand@cc.uoi.gr
Ζαρίδη-Βασιλείου Αικατερίνη	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05118	05273	kzaridi@cc.uoi.gr
Ζώη Χριστίνα	Διοικητικός Υπάλληλος	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05241	05273	chzoi@cc.uoi.gr
Κόμης Κων/νος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05225	05273	kkomis@cc.uoi.gr
Κοντορίνη Βασιλεία	Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05174	05256	vcontor@cc.uoi.gr
Κορδώσης Μιχαήλ	Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05120	05256	
Κωνσταντακοπούλου Αγγελική	Αν. Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05142	05256	aconstan@cc.uoi.gr
Κωνσταντινίδης Ν. Κωνσταντίνος	Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05140	05256	cconstan@cc.uoi.gr
Λιάμπη Κατερίνη	Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05219	05256	kaliampi@cc.uoi.gr
Λώλος Γιάννος	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05230	05257	ilolos@cc.uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05242	05273	amandyl@cc.uoi.gr

Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05129	05257	amantas@cc.uoi.gr
Μαρκάτου Θεοδώρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05195	05257	thmarkat@cc.uoi.gr
Μαχαιρά Άννα	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05223	05273	amahaira@cc.uoi.gr
Μπάδα Κωνσταντίνα	Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05150	05299	kbada@cc.uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05156		lmpellos@cc.uoi.gr
Νάκα Χαρίκλεια	Διοικητικός Υπάλληλος	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05135	05257	xnakaba@cc.uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	05297	bnitsiak@cc.uoi.gr
Νικολάου Γεώργιος	Επ.Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05145	05223	nikolaou@cc.uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05224		apanagop@cc.uoi.gr
Παπαγεωργίου Γεώργιος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05147	05273	geopapag@cc.uoi.gr
Παπαδήμα Αικατερίνη	Διοικητική Υπάλληλος	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	5134	05269	krapadim@cc.uoi.gr
Παπαστεφανάκη Λήδα	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05137	05273	lpapast@cc.uoi.gr
Παπαστύλου Ζωή	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05175	05256	zpapasty@cc.uoi.gr
Παππά Βασιλική	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05125	05257	vaspappa@cc.uoi.gr
Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Επ. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	05253	mpapach@cc.uoi.gr
Πετρόχειλος Ιωάννης	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05105	05257	ipetroch@cc.uoi.gr
Πλάντζος Δημήτριος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05102	05257	dplantzos@cc.uoi.gr
Σαραφιανός-Μπογιατζής Αριστείδης	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05240	05257	asarafia@cc.uoi.gr

Σταυράκος Χρήστος	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05148	05256	chstavra@cc.uoi.gr
Σταυροπούλου Αγγελική	Αν. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05128	05257	astavrop@cc.uoi.gr
Σφήκας Αθανάσιος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05165	05273	asfikas@cc.uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας/ Μεσαιωνικής Ιστορίας	05123	05256	
Φατούρου Όλγα	Διοικητικός Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	05253	ofaturu@cc.uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	05104	05273	lflitour@cc.uoi.gr
Φωτιάδης Μιχάλης	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορίας της Τέχνης	05103	05257	mfotiadi@cc.uoi.gr

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Χρήστος Σταυράκος (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Ανδρέας Βλαχόπουλος (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)

Μαριλένα Παπαχριστοφόρου (Τομέας Λαογραφίας)

Λάμπρος Φλιτούρης (Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Δουρούτη
Ιωάννινα